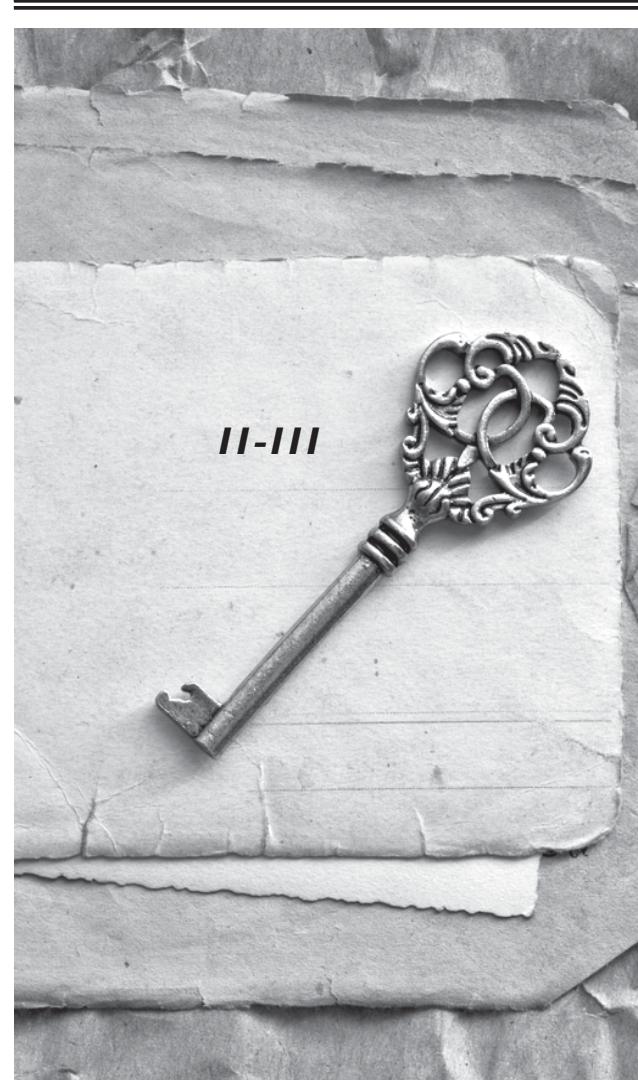

ლიტერატურული გაზეთი

№22 (134) 28 ნოემბერი - 11 დეკემბერი 2014

გამოცემის ორ პირავი ერთხელ, პარასკევის გამოცემის 50 თემაზი

ბექა ქურხული შუალამის ჩიტეპი

„ცოდვათა სიჭაბუკისათა ჩემისათა
ნუ მოიხსენიებ, უფალო...“

დავით ალმაშენებელი
„გალობანი სინანულისანი“

მანქანაში ვისხედით — გერკეულა მე და ტაპო-
რა. ძველი, გაქუცული ტაქსი იყო. ძალებმა გაგ-
ვაჩერეს. გერკეულამ მოასწრო და თავისი შავი,
გაპრიალებული, მბზინავი „ბრაუნინგი“ მძლლის
სავარძლის ქვეშ შეაგდო. ძალებმა ალყა დაგ-
ვარტყეს და მანქანის ჩანეული ფანჯრებიდან
მტვრიანი, რალაც უცნაურად, თეთრად დამტვერ-
ილი ბარაბნიანი რევოლვერები შემოგვიყარეს.
სამი, მოკლე ლულიანი, მტვრიანი ნაგანი მძიმედ,
ყრუ ბრაგუნით დაეცა მანქანის ჩიხოლიან
იატაკზე. „ბულდოგის“ სისტემა იყო? იარაღი დაგ-
ვიდეს რა, იარაღის ტარებას გვტენიდნენ. ყველაზე
მაგარი ის იყო, რომ გერკეულამ მანქანის სავარძ-
ლის ქვეშიდან თავისი „ბრაუნინგის“ უკან
გამოთრევა მოახერხა და ისევ ქამარში გაირჩო.
მოკლედ, სამი მტვრიანი ბარაბნიანი დური ისე
დაგვადეს კისერზე, რომ ჩვენი საკუთარი, შავი
გასრიალებული „ბრაუნინგი“ ვერ გვიპოვეს.
ყვითელი ტაქსი იყო. შავი კუბიკებით. ძველი საბ-
ჭოთა ტაქსი. 80-იანი ნელების ბოლო, 1988 და 1990
ნელს შორის. 1989 ნელი? განთქმული, დიდებული
და სისხლიანი 1989 ნელი, საიდანაც ყველაფერი
დაიწყო. ნელი, რომელმაც ცეცხლი მისცა მთელს
ჩვენს ცხოვრებას. 1989 ნელი. ხანძარი და ძველი
საბჭოთა ტაქსი. „ვოლგა“, ყვითელი, შავი კუბიკე-
ბით. ჭადრაკი, „შახმატი“... ვოლანდის და ბეჭედო-
თის ბლიც-კრიკი. კაპაბლანკა. ტალი. ფიშერი...
ნიაზ დიასამიძემ ტაქსი გააჩერა. თავისუფალი
ხარო? კი, დაბრძანდითო. მოდი, თუ თავისუფალი
ხარ, ძმურად, ერთი ხელი ჭადრაკი ვითამაშოთო.
რა ჭადრაკი?

რა ჭადრაკი, ტო?

ნიკა ჯორჯანელი
ხარვეზის შევსებაში ვარ ყოველდღე.
ერთი და იმავე ხარვეზის.
ისევ და ისევ.
ნაგავსაყარზე დაგდებული ჩვილივით ტირის
ხმადაბლა, თითქმის უჩუმრად,
მე კი გულუბრყვილოდ
ვცდილობ მის შევსებას,
თითქოს პარკეტის
ამოვარდნილი ნაჭრის ჩასმა იყოს,
როგორც სიზიფე,
რომელმაც გადაჭრა
ლოდთან დაკავშირებული პრობლემები,
მაგრამ ვერ მოართვეს.

სოსო მეშველიანი

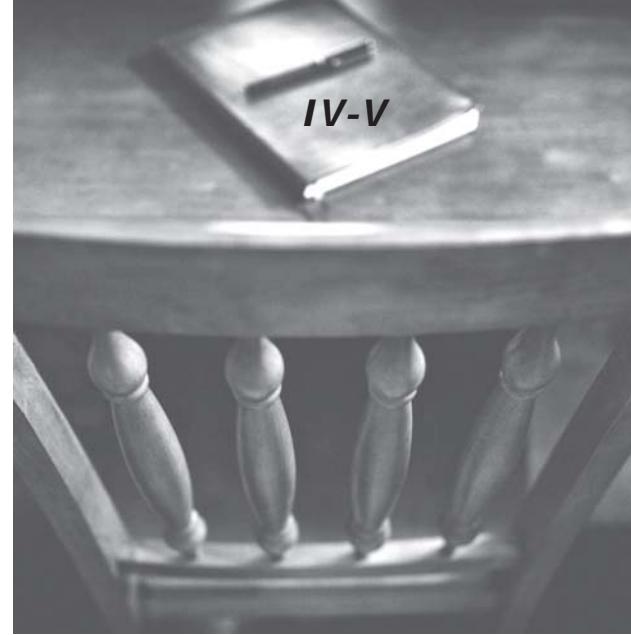
უბრალოდ ერთი უამიდო ღამა მთავი

ჭექა-ქუხილი. ნისლიანი ლამის სიმძიმე.
შუალამეა, ქოხში ვზივარ, ვდარდობ მაგაზე...
არა იმას, რომ კარგად ველარ გამოვიძინე,
არამედ — ასე დაბნეული რომ ყეფს ნაგაზი.

ვზივარ ცეცხლთან და
შარვლის ტოტებს ვიშრობ ისევე,
უფანჯრო ქოხში, ხორცი დათბა,
სულს კი შესცივდა.
სველ შამბნარებში გაშელართული
ჯოგი ისვენებს,
გამდნარი ჟამი წვიმად წვეთავს
მხეცის ბენვიდან.

ამინდმა მიმტრო,
ეს ნადირი მაინც რას მერჩის
(ძეგვებში შავი მოსასახამი დამრჩა ლანდივით),
გამთენისას ჩემს გაცრეცილ
სიზმრის ნასვრეტში,
წვიმასთან ერთად,

თითქოს სუნთქვაც უონავს ნადირის.

ზაზა ბიბილაშვილი

პოეზია,
დანარჩენი ლიტერატურა,
და დანარჩენი

2000-2014

ამ ფიქრებს თავისთავად იწვევდა ჩემი სალიტ-
ერატურო, მისი მონათესავე თუ არამონათესავე
გარემო. მეტიც — ყველაფერამას უფროვერძნობ-
დი, ვიდრევფიქრობდი. ჩანანერების გამოქვეყნე-
ბაც — რაც იმას არ ნიშნავს, რომ მათ დღესაც სი-
ტყვასიტყვით ვიზიარებ — უწინარესად, მათმა
ასეთმა „სიმართლემ“ გადამაწყვეტინა.

თავისთავად, არ ველი, რომ სხვა დაეთანხმება
ყველაფერს, რასაც აქ ნაიკითხავს, და რისი ჩან-
ერის მიზანი საყოველთაოდ მიღებული მო-
საზრებების ჩანიშვნა არც ყოფილა.

2000

*

ზოგ ძნელად წასაყრუებელ წრეშიც კი შეიძლე-
ბა მოისმინო მოსაზრება, რომ ყველა პოეტი გიური.

ეს, რა თქმა უნდა, მცდარი აზრია. პოეტებს მხ-
ოლოდ მიღდრეკილება აქვთ გაგიუებისკენ, და
ამასაც ცხოვრების გამუდმებული წაქეზებით
ამჟღავნებენ.

მაგრამ თუ საკითხს მაინც სწორედ იმ მახვილი
კუთხით შევხედავთ, ყველა პოეტს გიურად რომ
გვიჩვენებს, ესეც არაფერში გამოადგებათ იმათ,
ვინც ცდილობს ხოლმე, დაგვიმტკიცოს, რომ ყვე-
ლა გიური პოეტია.

*

დიდი პატივისცემით განმსჭვალული და
ალფროთოვანებულნი ვამბობთ, რომ „მისი აზრები
თუ თემები დღესაც აქტუალურია“, და რომ, საერ-
თოდ, გენიოსები არ ძველდებიან. არადა, ალსაფრ-
თოვანებული არაფერი გვაქვს, რაკი ეს, უწინარე-
სად, ჩვენი ყოფის უბადრუკობაზე მეტყველებს:
მნიშვნელოვნად არაფერი იცვლება, სულ
არაფერი.

ერეოდა ხმაში. მესამე, ყველაზე მომცრო
რომელიც იყო, მელოდიურად ჭიკჭიკებდა.

ჯერ კიდევ ბინდბუნდში, ახლად გათენებულზე მაღვიძებდნენ გატანჯულს და ძლიერს ჩაძინებულს ამ თავის მოძახილით. ჯერ სამზარეულოში პურის ნამცეცებით ისაუზმებდნენ, კარგად შესაყრდებოდნენ, გულს მოიმაგრებდნენ და მერე სამზარეულოდან პირდაპირ საძინებელში მაკითხავდნენ ერთმანეთის მიყოლებით, სკუპს კუპით მოხტოდნენ, უცნაურად და სასაცილოდ აეღირათ პატარა, მტვრიანი, მორქუხო-მოყავისფრო თავები და აქეთიქით იყურებოდნენ. აშკარად მექებდნენ. თავზე იყვნენ რა გასულები, სულ მთლად დაკარგული ჰქონდათ შიში და სირცხვილი — „ნემის იოხ, ხეთირ იოხ“, როგორც ჩერქეზები ამბობენ. ბელურების სირცხვილისა რა გითხრა, მაგრამ ხომ უნდა შეშინებოდათ და დამფრთხალიყვნენ, არა? გულივერის ლილპუტებივთ თავხედები იყვნენ. რა უნდა მექნა? ბელურებსაც ხოცვას ხო არ დავუწყებდი? ბოლოს უკვე ოთახში ტეხდნენ ჭყივილს და კაკაფონიას, მერე გააფორებული რომ წამოვუხტებოდი, საბოლოოდ გამოივიძებული, ძილგატეხილი და გააფორებული ავლრიალდებოდი — „ე, აბა, აახვიეთ აქედან, გიუქები არიან ეს ჩემისები, ტო!..“ — მაშინ თუ იკადრებდნენ, უკან, სამზარეულოში სკუპ-სკუპით გახტომას და ფანჯრის რაფიდან, ერთმანეთში ხანმოკლე გასაუბრების შემდეგ, წყნარად აფრენას. ვდგებოდი მერე, შემოვისხვევდი ჩემს დიდ წითელ პირსახოცს, ნახევრად თვალებდასუჭული გავქანავდებოდი სამზარეულოში, სადაც თეთრ მაცივარზე თეთრ-ყვითლად და თეთრ-მწვანედ ჰქონდათ მოს კლინტული. ჩერმანა ჰქონდათ გამხდარი მაცივარი გოთვერებს. ლამის ყოველ დილას ასე მექცეოდნენ.

ବୀକ୍ଷଣ, କାରୁଗୀ, ଗ୍ରାୟବାରଦ୍ଵାରା ମଧ୍ୟ ରନ୍ଧର ଆମିତିଲ୍ଲିସ, ଡେଲ୍‌ମୁର୍ରେବି ଆରୋବାନ, ସୁଲ୍ଲାଙ୍ଗବି ଏହି ମାଂଗାରୀ ରାମ୍ଭ ଝଗନ୍ନିନାତ. ଅଳ୍ପରତିତୋବାନ୍ତବିଶାବାନ୍ତ ଏକ କାରୁଗୀ, ଫୁଲିତ ଶିଥିନାତ, ସାମଥାର୍କ୍ୟଲ୍ଲମ୍ବିଶି ଶୈମର୍ମଣ୍ଡଳିନାନ୍ତରେ, ବୀକ୍ଷଣମେହିସ, ସାମଥାର୍କ୍ୟଲ୍ଲମ୍ବିଶି ମାଗିଲାବା. କାରୁଗୀ, କିମ୍ବା ତେତର ମାତ୍ରିକାରିତା ତେତର-ୟୁଗ-ତ୍ୟେ-ତ୍ୟେତର-ମନ୍ତ୍ରବାନ୍ତରେ ମର୍ମିକ୍ଷାଲିନ୍ତରେ. ବିନ ଆମ ମର୍ମିକ୍ଷାଲିନ୍ତରୁକ୍ତାବେ, ମାଗରାମ ସାମନ୍ତବେଳିଶି ରାଜାରୁ ମିରାରଦ୍ଵେବନ୍ଦନ୍ତରେ, ମେହେବନ୍ଦନ୍ତରେ ଏବଂ ମାତ୍ରବାଲୀରେବନ୍ଦନ୍ତରେ? ରାଜୀ ଗ୍ରାନ୍ତିକ୍ଷମିତିରେ ରାଜିତି, ରନ୍ଧର ମାଗାତୁଲ୍ବାକିତ କ୍ଷୁଦ୍ର-କ୍ଷୁଦ୍ରିତ ଗାବିତ୍ତିବନ୍ଦି ସାମଥାର୍କ୍ୟଲ୍ଲମ୍ବିଶି, ମେର୍ଯ୍ୟ ଫ୍ରାନ୍ଜିରିଲ ରାଜ୍ୟାଖ୍ୟ ଶୈମର୍ମଣ୍ଡଳେବନ୍ଦି, ମାଗାତୁଲ୍ବାକିତ ଅଭିନିର୍ବାଦିତ ତାବେ ଶ୍ରେଷ୍ଠିତ ଏବଂ ରାଜିତିରେ ବନ୍ଦିତ ମାତ୍ରିକାରିତା ଏବଂ କ୍ଷୁଦ୍ରିତ ଗାବିତ୍ତିବନ୍ଦି ସାମଥାର୍କ୍ୟଲ୍ଲମ୍ବିଶି, କାରୁଗୀ ସାମନ୍ତବାବୀ କି ବ୍ୟକ୍ତିକାଲୀନ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ସାନ୍ଦରିତିରେ? କାରୁଗୀ ସାମନ୍ତବାବୀ କି ବ୍ୟକ୍ତିକାଲୀନ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବନ୍ଦିତ ରାଜିତି.

ფილიყო? არც მე მიკითხავს და არც აჩი-
კოს უთქვამს. ეგ კიდევ, თუ არ ჰქითხე,
გეტყვის რამეს თუ რა... ვსავამდით. თან მე
ქიქოძესავით და ვაჟა გიგაშვილივით ვერ
ვგიუდები ამ ჩიტებზე, მითუმეტეს, თუ ვს-
ვამ. ცოტა ხნით კიდევ შეიძლება, როგორც
მაშინ, თუშეთში რომ ის სამი ნითური აბრა-
გი გაიჩითა, ბატყანერძი თუ არნივი ან,
როგორც ლიტვაში, ბალტიის ზღვის პი-
რას, ქალაქ ნიდაში ყვავების და თოლიების
ჯგუფურ ჩხეუბს რომ ვუყურე....
უზარმაზარი ყვავები იყვნენ, აი, ანდერსე-
ნის ზღაპრებში რომ დაფრინავენ ეგეო-
ბი. გინახავთ ზღვის პირას ყვავები? თევზზე ჩალიჩობდნენ, თან როგორ....
ზღვის პირას აბირუავებდნენ, ზღვაში, რა
თქმა უნდა, ვერ შედიოდნენ, უყურებდნენ,
თოლიების გუნდი როგორ თევზაობდა.
დაედოთ ნინ თავისი შავი, დიდი, მძიმე ნი-
სკარტები და ყურადღებით ალივერებდ-
ნენ, თოლიების პიკირებას ზღვის ზედა-
პირზე, როგორ ესობოდნენ თავით ბალტი-
ის ცივ, მრუმე ტალღებში და როგორც კი
რომელიმე თოლიას ყვითელ, წამახულ ბო-
ლოში მოხრილ ნისკარტში ვერცხლი-
ფერი, მოსხმარტალე თევზი აუფართხ-
ალდებოდა, ყვავების გუნდი გამაყრუებე-
ლი და ავი ყრანტალით ესხმოდა თავს თო-
ლიებს იმ ერთი, საწყალი თევზის წასართ-
მევად. და უბედური დაგნარი ინეოდა. ხო-

ლიტვაში, იზრდება და ხარობსო და კიდევ სადღაც მადაგასკარში, კანადაში თუ სადღაცო და თვალის ჩინივით უნდა გაუფრთხილდეთო. არ დავინახოთ, უპატონოდ ხმა გასცეთო. ხოდა, გამრავლდნენ ეს ჩათლახი კარმარანები, მთელ ეკოლოგიურ ბალანსს დედა უტირეს, ძოვენ, ატყავებენ და ახმობენ ხეებს, სხედან მერე ზედ შავად ჩამობნელებულები და არიან ხოშინად არჩილამ, ქიქოძემ — მაგ კარმანებს ქართულად შვამი ჰქვია. აპა, ელაპარაკე ეხლა შენ, ეგეც კარგი წიხაპამეშენია, რეები იცის და რეებს ამო-არტყავს ხოლმე. შვამიო, ტო, შვამი რაღად უბედურებაა? რა შვამი?

ევროკავშირი და შვამი, საბჭოთა კავშირი და მტრედი, ევრაზიული კავშირი და ზედ ეს ბოლოგამობრდვნილი, რუსული ორთავიანი მოხარმული ქათამი. შემეცვით რა, ტო, დამაყენეთ რა ჩემთვის, ამ ჩემი დოფუს ზემოდან, ილიურთისა და ბოჭორნის შუა ხევიდან ამოფრენილი კრავიჭა-მია არწივით და თუშეთით. რა გამიხურეთ? მასსოვა, ლიტველებმა იხუმრეს გენიალურად 90-იან წლებში, როდესაც საბჭოთა კავშირი იშლებოდა და რუსები რიგ-რიგობით გვირაბუნებდნენ ჩვენ და ლიტველებსა — თბილისში 1989 წლის 9 აპრილს და ვილნიუსში 1990 წლის იანვარში, ნუ გადიხეა ართ საბჭოთა კავშირიდანო. კი ბატონო,

დაღლილობისაგან და შიმშილისაგან არ გადავყორავებულიყავით. ნებისმიერ წამს შეიძლებოდა, ისევ დაერეკათ იაშვილი-იდან.

თან ძაგლად ცნელოდა, აგვისტოს თვე
იდგა.

ლოცვა არაუდილას ვიციონი და ას
ქისტებთან — გაურგაშვილებთან ვძმავა-
ცობ, პირველად ვიფიქრე, რომ აღაუდი-
ნა ძალიან ჰყავს ჰაჯო-მურატის მიურიდს
და პირად მცველს, ელდარს. ძალიან მა-
გრად. ეგ არის, რა. და ზუსტად მეგ ელ-
დარასავით მიყურებს. პასუხს ელოდება.

— ბიჭო, ალაუდინ, რა არი, იცი, ე! —
აკადემიურად დავიწყე, მაგრამ ნერვები
არ მეყო და ეგრძევე მივაყარე:

— ჯერ ერთი, მოვიქტევით ცუდად, ძალიან ცუდად მოვიქტევით. სულ ახლახანს გვქონდა ეგეთი შანსი, არავის ჩვენთვის არ ეცალა და ცოტა ხნით გაგვეშვნენ. გაგვეშვნენ და ეგრევე ერთმანეთს დაკვრიეთ. მთელი კავასია — ჩვენ, თქვენ, შიგნით, გარეთ, ყველანი სისხლში ჩავიხრჩვით. მაშინაც იმიტომ გაგვეშვნენ, რომ იმ წამს ჩვენთვის არ ეცალათ, თავისი ჰქონდათ დასალაგებელი და პირდაპირ ვერ შემოგვიცვივდებოდნენ. მერე კა, როცა დალაგდნენ, ჩვენთვისაც მოიცალეს და ისევ შემოგვიპრუნეს ტანკები, ჩვენც უკვე კარგად დავუხვდით გამზადებულები, ერთმანეთზე სამკლრო-სასიცოცხლოდ გადამტერებულები და შუაზე ახეულები! ისევ თვითონვე ჩავუცვივდით ამ ბოზიშვილ რუსებს უკან, დალებულ ხახაში, თან უკვე მერამდებნედ. და საერთოდ, არც თქვენ, არც ჩვენ, ერთი მასტერკა ტვინი არა გვაქვს თავში და არც არასოდეს არა გვქონია.

— ჰომ, რა! — ალაუდინამ თევზებე
დადებულ ჩანგალს პურის ლუკმაც მიუ-
დო გვერდზე და დაღონებულმა ჩალუნა
თავი, — ჰო, ეგრეთ, ყველანი უვარებისები
ვართ.

— მიდი, მიდი, ალაუდინ, ჭამე! — მა-
გრად გამიტყდა. ბოლოს და ბოლოს, სტუ-
მარი იყო, თან მაგარი ძმა, — შენ მაგაზე
ნუ ინალვლებ. ჩევნ სულ რომ მიქაელ-ჯიე-
ბრაილივით ფრთხები გამოვისხაო, მთა-
ვარ ანგელოზებად გადავიქცეთ, ზეცად
ავმაღლდეთ და გავსხივონნდეთ, ამის
შემდეგ ჭიანწერელასაც რომ არ დავადგათ
ფეხი, თავს მაინც არავინ დაგვანებებს და
ჩევნთვისა არ გვამყოფებს, მაგათი დედაც.

ოლონდ პოლიტკორესტული ვიყაცა,
თორემ ეს ნაბიჭვრები ისევ დაგვბომბავდ-
ნენ, ისინი კიდევ ისევ ალშტორდებოდნენ
თა თავამობონინ თა მართ ვალარა ლო-

და დაგეგმით მომდევნო დღ გელათიც დუ-
ისის მეტეთის ძველი მინარეთი გვიშვეო-
იდა მე და ალაუდას და ველარც ალავერ-
დის დიდი წმინდა ტაძარი.

— პორ, ეგენი კიდე ჩვენზე უფრო ძაან
უვარგისები არიან, — თქვა ალაუდინამ
და ჭამა განაგრძო. ცოტა გულზე მოეშვა,
რომ მართლა ყველაფერი ჩვენი ბრალი არ
იყო და ჩვენზე „უვარგისებიც“ მოიძებნე-
ნ.

თან ტელევიზორს ვუყურებდით. ტელევიზორში ალაია (ალაია ანა კორძა-ია-სამადაშვილია ჩვენს ენაზე) და კიდევ რამდენიმე მწერალი წიგნებზე ლაპარაკობდნენ. ალაუდინა ისევე უაზროვდ და გულგრილად უყურებდა გადაცემას, როგორც ჰაჯი-მურატის ელფარა — ვორონცოვ-დაშკოვის მეჯლისზე ან ოპერის დარბაზში შეყრილ საზოგადოებას. კუნტ ჰამსუნზე ლაპარა რაკობდნენ. ძირი-თადად, „მისტერიებს“ აწვებოდნენ. მე

ნიკა ჯორჯანელი

სტოპ-კადრი. პაუზა.

ლრუბელი კიდია ფიტულივით.

შადრევნის აუზთან

ხოტორა გოგოა პიტბულებით.

უძირო სიცხეა

მტვრისა და ხმაურის ფაღარათით.

ამბავი იწყება

არაფრით, მთავრდება აღარაფრით.

მზე შეუბრალებელ,

გაუვალ სიცხადეს აცემენტებს.

და მშენებლობები

ხასიათს იძენენ ტრანსცენდენტურს.

კუპრით და გუდრონით

გულდაგულ ნაპოხი შუადლეა.

ყოველმხრივ უდროო

დრო არი, ადგილი — უადგილო.

საათის ქანქარა

ქანაბას საეჭვო დაქანებით.

და ყალებზე დამდგარან

გაბმული ჭიხვინით მანქანები.

მიდამოს შუშაბანდს

ლაპლაპი გაუდის ანთრაციტის.

და ზღვარზე მუშაობს

ფსიქიკის სისტემა თავდაცვითი.

ჰაერი ისე ხურს,

თითქსდა სწყურია შეემატოს

სხეულებს ფიზიკურს.

და ფრთები არ ჰყოფნის ვენტილატორს.

გონება ბარბაცებს.

უაზროდ მოუჩანს აზრიანიც.

ზაფხული ასფალტზე

საზამთროს ქერქებით დასრიალებს.

და ზამთრის სიცივეს

შენატრის მეპურე ლიპიანი,

და მკვდრები მინის ქვეშ

ჩრდილოეთ მინებში მიფრინავენ.

ნამდვილი ცხოვრება

განსხვავდებოდე ზღვაში ეულად

მოქათქათე იალქნისაგან,

და არა შევბით ფიქრობდე: ჩემსავით ეული.

რაც უფრო რუს ელფერს მიიღებს ზღვა,

მით უფრო არ გინდოდეს

შენ და იმ ეულ იალქანს შორის

მსგავსების შესახებ გაგონება,

გმობდე და იშორებდე ყოველივეს,

რაც რამ გაქვთ საერთო,

და არა დასთრთოდე.

— ბავშვობაში ზღვაზე რომ ვისვენებდით, კედელზე გემის

პატარა სურათი

უფრო ცხადად მაგრძნობინებდა ხოლმე

ზღვისპირეთში ყოფნას,

ვიდრე ზღვის სიახლოვე, — ეუბნება მეთაური რადისტს

ჩაძირულ და შიგნიდან

ცეცხლმოდებულ წყალქვეშა ნავში,

როცა უჟანგბადობა უკვე დამაყრუებელი ჩხრიალით

სცემს კედლებს

სქელ ლორწოიან საცეცებს,

ეკიპაჟი კი ბოლომდეა შერიგებული ბედთან.

— ჯობდა ეს გადაგვეცა განგაშის ნაცვლად...

კაგშირი სანამ იყო, — გულწრფელი დანანებით

მიუგებს რადისტი.

— უკაგშირდაც გადაიცემა, — ნარმოთქვამს მეთაური.

და ეს მათი ბოლო გასაუბრება იქნება.

იყო პირველი, თუ არა და, უკანასკნელი,

იქ, სადაც უფრო ადვილია შუაში ყოფნა.

იცოცხლო ისე დაბეჭითებით,

რომ მკედარი ვერ გიცნონ,

რომ ვანაობა ვერ დადგინდეს, როცა მოკვდები,

შენი ექო კი მოწყენილ სერებზე გამოისმოდეს

მწყემსების სტვირებიდან,

ღრმად ზღვებში ატანდეს,

სადაც ვარდისფერი რვაფეხების ფერსული

ნაპირთან ობლის გამხარებელ ტალღებს ნარმოშობს,

რადიაციის ზონებში ნერიალებდეს,

თუნდაც ამაოდ.

სოსო მეშველიანი

დღო და სივრცე

„დასაწყისი არ არსებობს,
არის მხოლოდ გაგრძელება“.
უნამუნოირლვევა, წვრილი კენჭებივით ცვივა უფსკრულში,
მზეც დაიტანჯა საკუთარი უნიათობით.

კვლავ ჩაანაცვლა ოქროსფერი

ღამებმ მუქლურჯით

და მოქცეულა სოფლის სივრცე, სოფლის ფართობი
ძალის ყეფაში. ღრმად ჩამხმარა ფრჩხილებში მინა,
თვალებში ღამებში ღამებში. გრილ მინიდან ვთხოვიდით კარტოფილს.ჯერ მთვარე იყოს, განმდებინან ჩრდილები მერეც,
ცას ვუმზერ და ვგრძნობ ამბროზიას, რომელიც არ ჩანს.
ჯანდაბას ის, რაც თხუნელებმა ჩაზიდეს ბელეთის,
მაინც კარგია, სულ ამაღ არ შემრჩა გარჯა.მწიფე მსხლის წვენით დათხუპნული ბავშვობის ჩათვლით
დასუფლიანდა ყველაფერი, რაც უკან დარჩა.

წვიმის გაბმული შრიალი, ტევრი.
ფიქრის სათბურში ტკბება, მარწყვდება
სიტყვა, სიტყვები. პოეტის ნერვი
განწყვეტაზეა, მაგრამ არ წყდება.და ღეჭავს ხარი ვაზის ნედლ ნასხლავს,
ზოგჯერ რატომლაც მგონია ვიცი,
მინის ბერელ ღრმულში თხუნელა რას ხრავს,
რომელი ჩიტი ბინადრობს იმ ცივფითრის ფოთლებში. ვდგავარ, ვიშორებ,
ბლაუჭა ლექსის ბუნეალს თუ ბირკას.
ბოჭავს აპურა — მაზდას სიშორე,
ვერძის ამღვრეულ თვალებში, მირკანს.

გამონაკლისი

„მე იმდენად გერ ღაგერზე, რამდენადაც
უგზუკერი — ცაზე, მელვილი — ზღვაზე“.
გალამოვიიმ მეაცრ ზამთარში,
ხშირად, ყინვით გამომშრალ თოვლს რომ
ქარი ახლიდა სარტმლის მინებს და საკვამურებს,
მშერი მგლები გარშემო რომ უვლიდნენ სოფელს
ყმულით და ხმის ჩახლებამდე ყეფდნენ ძალები,იმ მეაცრ ზამთარში,
ღამლიმბით, ასე, ცალ-ცალკე
გაიტყუებდნენ ხოლმე მგლები მოზრდილ ქოფაკებს
ხევის გადაღმა, გოლაის ან თხვარშილის ტყეში
და ცოტი ხანში აღარაფერს ტოვებდნენ მათგან,
ძვლებსაც ხრავდნენ დასისხლით დასვრილ თოვლასაც ღეჭავდნენ
და ულოკავდნენ ნაგრძელებულ დანგებს ერთმანეთს.
მერე ცოტა ხნით უუჩდებოდნენ, ირინდებოდნენ.იმ მეაცრ ზამთარში,
ღამე, ყინვით შექირხლულ სარტმელს,
მთელი სიავით ანგებოდა ქარი გარედან
და მთელი ღამე, ვიდრე მამლის დაყველებამდე,

მორს, ტყის სიღრმიდან მაინც ხმობდა ღამის ფრინველი

და ტანში მცრიდა მთვარის შუქზე, როცა ვერცხლისფრად
ბზინავდნენ ხევში გაყინული ნაკადულები.

ველური სოფლის პეიზაჟი — ნეზვები მაკე,
ტალახინი. სველი ანწლი. იქვე ბოსელთან,

სადაც ფირია გამელელებს უყეფს,

ეზოს ქამები ქექავენ ნაკელს.

განცდა: „ყოველი წარმავალ არს!..“

ვატყონ, რომ სევდაც
ისეთივეა — პარმივით მძაფრი და მსუყე.

და მე ვიგორებ გვადალკვივირს,

სოფელს ბოშებს.

გამხმარ კანაფებს, გამხმარ თევზებს,

ბალახებს გამხმარს.

ვიგორებ მსუქან ბოშა ქალებს, ვაკეროსს, ლორკას

და მე ვიგორებ გვადალკვივირს,

მდინარის გამხმარ ბოში ჩამინდის,

სასონარ კვეთილი გარ

დაპნეულიც, რახან შინ

სამიერი უხასიათობა

ცივმა იფლმა დამასხა,

ახლა ცრემლიც ცივი მდის,

გამოვიდლე რამდენჯერ

პირ

უკრავს ხიდებთან მუსიკის, ჰაიდნი ქუჩის, გულში რომ სევდას — უბეში კი თუთიყუშს მაღავს.

მწვანე მდინარის ზედაპირზე მზის სხივის ლივლივს დააშტერდები, გეგონება ლექსით მაღლდები. სულ ასე ფიქრებაბურდული ივლი და ივლი, საბოლოოდ რომ, ღმერთმა უწყის, სად ჩაძალდები.

დაცამცეცხლი ფიქრები

სტირდება თურმე ულრანივით ფიქრს გამოხშირვა, როგორც ჰაერი, ისიც ინოვს მინის ობშივარს. ირხევა ყანა ნაწვიმარი, ხოლო გარშემო შრიალებს ტყე და გარეთ მზეა, მე კი ქობში ვარ.

ეს დასეტყვილი ფოთლებია, ჭარხლის, ბოლოკის, ტყე გაირინდა, დატბორილი მინდვრის ბოლო კი ჩამავალ მზეზე ალაპლაპდა. ასე იწყება ანდალუსია, ჩემი ყველა სიზმრის პროლოგი.

თოვლასა და ტალასს ერთმანეთში კარგად მოზელილ მოყინავს სუსხის, ქველ სახლს უკან რომ დგას ბოსელი, ღრმა სიბერისან მოუდულად ყეფდა ქოფაკი, ვიღაც გვიან მგზავრს კარს ულებდა ბრმა ტობოსელი.

ღმერთთან, ეშმაკთან, ერთდროულად მისაუბრია, ზოგჯერ მზიანი ამინდებიც ცვლიდნენ ღრუბლიანს, თივაზზე იწვა, ქოხთან სტეპის მგელი ყმულდა, ახლა კი ღმერთის თბილ სიზმრებში სძინავს, რუბლიოვს.

სის ჩრდილში მიწვა თიბვით დაღლილი, ჩასთვლიმა, მერდზე დასკუპდა მწვანე კალია, რაღაცნარია დილშიც იგრძნო მწერის შეხება... ცა მრუდე გახდა იმ სიზმარში — მიწა დრეკადი.

მშიერ მგელს ვირი ესიზმრება, მე კი, ბავშვობა. ერთხმად შევყმუით ცარიელ სულს — ცარიელ სტომაქს.

ცამირი

ა, ის ვარსკვლავი! არ ირხევა რაიც აროდეს, აგრე უფამომ, მხოლოდ ერთხელ გაიტკაცუნა!

— და საით ახლა?!

— ა, იმ ვარსკვლავმა,

სიზმრების მრუდე სივრცე გაცურა!

ზაფხულის ცხელი დამა

თავს ძლივს გვახსენებს, ძალა არ ყოფნის ქარს. აყვავებულ სიმინდებში კი ცვივა პანტა მსხლის მწიფე ნაყოფი.

უკაცრიალ პორტაცია

ჭრიალებს ანძა. ხელს აფათურებს ქარი პალმებში. და ორთქლავს წვიმა ღამის პეპლებით დასვრილ ნათურებს.

მართლის გეოგრაფია

რაც გამარინა, სულ ეგაა, ჩემი საურმან! ძევლი მაგიდა, სავარძელი და კედლის რუკა... რომელზეც ახლა ობობა თუ დამოგზაურობს.

ვარსკვლავები

სულით ავადმყოფის სიმღერა

ჩემს უნაყოფო ოცნებებში რომ დახუნდლული გარინდებული უსასრულობა... და დედა დათვი შეამს მანვეებს მიმხმარ ძუძუდა.

ზეზა მზიას

და არ ადამი ევას

განგვაცალეევა ინტერნეტმა. გაკარგავ, ღმერთმანი... გამოქაბულში ვძრუნდებით, ცოლო! იქნებ სიცივემ ჩაგვახულოს ძალით ერთმანეთს.

ნინო კაკაჩია

ააგიური თეატრი 1

სული მიყიდე ხორციანად ქვის ლევიათანს და ყველა ცოდვა განტევების იყისრა ვაცმა, სამარიტელის ლოცვებისან დალლიმა თითქოს ქრისტეს მოსთხოვე ხელმეორედ გოლგოთა, ჯვარცმა. როგორც სამოთხოით გამორიყულ ყველა ლუციფერს გზის კარბიჭჭესთან ელოდება შოგების ჯარი, შენც მოგენია შურისგების და მტრიბის ნიშნად ბაიხალიდან გამოქცეულ ქვეშების ქარი. ორსული ხარ და ორ სულობას ებრძვიან შენში, დაბშულ ყურებში ყრუ ტკივილიც ატანს... ქრისტეს მოსთხოვე ხელმეორედ გოლგოთა, ჯვარცმა... სული მიყიდე ხორციანად ქვის ლევიათანს.

დღის რეკვიეზი

ტბასთან თავშლებით იდგნენ ხეები, წერმებს ეძნათ გზატკეცილებზე, ელოდებოდნენ ქალებს კეტები, ქალები ზამთარს მიაცილებდნენ. და სადღაც ქარში შემლოდი ქვრივი ბიურგერული და უგემოვნი ფლანელის კაბით და შავი მძივით სამხრეთის ზღვაურს ემალებოდა. შორს კი ანგრევდნენ ცას ჭილყვავები... უკრავდა ტბასთან ნაცნობ რექვიემს და უსიცოცხლო და შიშნარევი... გზატკეცილებზე ეძინათ წვიმებს.

გზაში

ფეხშიმი ქალებს გვანან ღრუბლები, მზე მაღალია და ღიმილს მაღალის. ლიანდაგები, როგორც ცხენები, მიაქანებენ გადამწვარ ტრამალს. ვხედავ, მომდევენ მთის პასატები, დანგრეულ ფლუგერს მტკრის ბუდი ასდის, თავაგმეტებით უკრავს ვაგონში ვიოლინზე ცალთვალა პანსი. გარეთ კი დაღლილ მენის ქვილებს ემალებიან მზის ჰეტერები, ფანჯრებთან ორთქლის ჩამოსულ წვეთებს დასასველებლად არ ვემეტები. სახსრებში ისევ ვიგრძენი ტკენა. მგზავრებს გაუთბათ თითქოს გულები... ამ პერიოდში, როგორც არასდროს, ფეხშიმი ქალებს გვანან ღრუბლები.

ააგიური თეატრი 2

როგორც მეძავი შუაღამით დანგრეულ სახლთან, დგახარ და გინდა ყველა სურვილს შეასხა ფრთები, არ გეშინია ჰადესიან ამოდასხილის, ცერბერის ყულზე შებოზვეულ ცხრათავა გველის. რომ მოკლას სიზმრის დამშეული ფობეტორები, შენი ციკლოპი ელოდება ღამის წყვდიადებს; თითქოს ბინძური კუნძულიდან გამოპარული დემონი შენი სხვა დღმონებს თავებს მიადება... და ასე ივლით, სანამ მიწა იქნება თბილი, სანამ მეგობრობს ბელიალი და თანატოსი, ყველა სურვილი იზეიმებს, იქნები მშვიდი, როგორც დადგენ მიყვანილი ელიტის სახლის სამუშაოს.

საბა
ელექტრონული
წიგნების
სახლი

პირველი ინტერნეტრომანი

„ერთია ამსვა, დამსვა და ამსტერდამში ჩამსვა“... გიორგი ნაუაშიძის ეს სიტყვები აქვს ნამძღვარებული დათო ტურაშვილის ახალ ექსპერიმენტულ ინტერნეტრომანს „სხვა ამსტერდამი“.

რატომ არის რომინიექსპერმენტული? მისტომ, რომ არავინ იცის (თავად მწერალმაც კი), როგორ განვითარდება მოვლენები, რადგან ჯერ მხოლოდ ორი თავია დაწერილი. ამაში, ერთი შეხედვით, არაფერია ახალი და განსაკუთრებული, რადგან სხვადასხვა დროსა და სხვადასხვა გამოცემაში ასე ინტერბროდა ვრცელი მოთხრობები თუ მცირე ზომის რომანები. სახალე და ექსპერიმენტი ისაა, რომ რომანი ქვეყნდება ინტერნეტისა და სახლის (saba.com.ge) ვეგექტრონული წიგნების ერთადერთი სახლის (saba.com.ge) ვეგერდებზე და ის ყველასთვის ხელმისაწვდომი ხდება. ამას გარდა, მეითხველს საშუალება აქვს, იქვე მანეროს და გამოხატოს თავისი მოსაზრები, რომელმაც, როგორც მწერალი ამბობს, შესაძლოა, სიუჟეტური ქარგა სულ სხვაგვარად შემოატრიალოს. მოკლედ, მართლაც ექსპერიმენტია — თქვენ ჩამოტვირთოთ მოვლენების განვითარებას, მწერალი კი ნაკიუთხავს ამ კომენტარებს, მიუჯდება კომპიუტერს და ახალი შთაგონებით გააგრძელოს.

რატომ ამსტერდამი? ამ კითხვას დათო ტურაშვილი ასე პასუხის: „ბაბუაჩემი მელიტონ მასულია, აღბათ, ვერაფრით ნარმოიდებული, რომ მოიდან უკან, სახლში, მხოლოდ თექსმეტი წიგნის შემდეგ დაბრუნდებოდა. როცა გავიზარდე (და ის ცოცხალი აღარ იყო) მასთან დამეგობრება ისე მომინდა, რომ მისი თავადადასავალი გავიმეორებოდა და მისი განვლილი გზა თბილისიდან ამსტერდამბადე დაგვიანებით, მაგრამ მაიც, მასთან ერთად, მეც გავიარება. თუმცა ეს სულებითაც არ ნიშნავს იმას, რომ მოლოდ მესოფლოს მომდინადელ ამბებს ამოიკითხავთ. თქვენ ალმორინდებით, როგორც მერვიდებული საუკუნის, ისე თანამედროვე ამსტერდამიც. მოკლედ, თუ გიორგი ნაუაშიძის მსაგვასად თქვენც გაგიფიქტებით, ნეტავა, ახლა ამსვა, დამსვა და ამსტერდამში ჩამსვაო — ოცნება აგზდებიათ. იკითხეთ დათო ტურაშვილის „სხვა ამსტერდამი“ და იმოგზაურეთ პოლანდის დედაქალაქში.

რატომ ინტერნეტრომანი? ინიციატივა ელექტრონული წიგნების სახლ „საბას“ ეკუთვნის, რომელმაც ამ პროექტის განხორციელება „აბაურ სულაკაურის განმომელობის“ თანადგომით შეძლო. დღეს, როცა მეითხველთა უმრავლესობა ინტერნეტგსივრცესა მიჯაჭვული, აღბათ, დროულიც იყო ამგვარი ინიციატივით გამოსვლა. ვეგერდებზე რომანის ორი თავია განთავსებული და უკავი ათასი განთავსებული და დამარტინი ათასი განთავსე

ଭାବାବାର୍ତ୍ତମଣି

კიდევ კუნტ ჰამსუნზე „შიმშილი“ „პანი“ და „ვიქტორია“ მახსენდება. რამდენჯერაც რაღაც საქმეებში გახლართულს მომშივდება, აუცილებლად გამირჩენს თავში — „ა ე შ!“ — რუსულად მაქვს წაკითხული. კუნტ ჰამსუნზე კიდევ ის მახსენდება, როგორ გაიშელართა უხერხულად ცნობილი ნორვეგიელი მწერლის, ბორნმუნის, სახლის ზღურბლთან მოლიპულ ტროტუარზე, თან იღლიაში თავისი პირველი ნაწარმოები „ფრიდა“ ჰქონდა ამოჩრილი და როგორ არ მიიღო ბიორნსინმა, იმიტომ, რომ მთვრალი ეგონა. როგორ წერდა სუთ კრონიან სტატიებს ბალის სკამზე და ქრისტიანიას ცივ, ყინულიან, მონისლულ დილას საფუნთუშები ახლად გამომცხვარი ფუნთუშების სურნელით როგორ იკვებებოდა. ცველაზე საინტერესო და მაგია ის არის, რომ ჰამსუნი და მისი „შიმშილი“ რატონაც მხოლოდ მაშინ მახსენდება, როდესაც თბილისში ვარ, კარგ, ქალაქურ შარში გახვეული და მშივდება. მხოლოდ მაშინ გაიშეუილებს თავში, დაკარგული გზაბრეული ქარივით — ჰამსუნი, „ა ე შ!...“ და არაფერი, გამირჩენს, წავა. მეცჩემს გზას და საქმეს ვაგრძელებ. ხიფათის დროს შიმშილზე და ჰამსუნზე დიდხანს არ ღირს ფიქრი. კარგს არაფერს მოგიტანს. თბილის გარეთ კი, ტყეში, მთაში, უღელტეხილზე, გზაზე თუ უდაბნომი, რაიმე ხათაბალას გადაყრილს და მოშეიბულს, არა-სოდეს გამხსენებია!

„შიმშილი“, „პანი“ და „ვიქტორია!“ ედ-
ვარდას ფილმებში მოსროლილი ფეხ-
საცმელი, თამილელი მაგგი, ნორვეგიიდან
ინდოეთის ჯუნგლებამდე გამოყოლილი
და სახეში დახლილი ტყვია და მერისქი-
ლის დიდებლება ბიჭი იუპანესი, რომელ-
მაც სიყვარულისაგან და სიმწრისაგან
წერა დაიწყო.

მაგარი ქალები ჰყავთ სკანდი-
ნავიელებს. ბავშვობიდან მგონია, რომ ამ
მაღალ, ცივ, ლამაზ, ქერა, სახიფათო და
უცხო ქალებს კაცი ფიორდებში ზღვის
მიქტევ-მოქცევისა და მათ უკან მსტევ-
ნავი, ტალღებისა მწყემსავი ქარის ქროლვის
მიხედვით უნდებათ. ამიტომაც დაჟყვე-
ბოდნენ მაგათი ვიკინგი ბიჭები ცივ ქარა-
შოტებს და ტყვიისფერ, პირქუშ, მძიმე
ტალღებს ურჩხულის გამოსახულებიანი,
ოთვუთხაალენიანი და ბრტყელძირიანი
მსუბუქი გემებით. კუნუტ ჰამსუნზე კიდევ
ის მახსენდება — არა, კავკასიაში და თბი-
ლისში ნამყოფი რომ იყო ეგ არა, არა მგო-
ნია, ერთმანეთისა რაიმე გაეგოთ, თუმცა
„თამარ დედოფალი“ კი დაწერა — უფრო
მაგარი ის ამბავია, ჰამსუნმა 1945 წელს
ადოლფ ჰიტლერს დიდი სამგლოვარო
ნეკროლოგი რომ მიუძღვნა, სადაც „ად-
ამიანების და ხალხების“ კეთილისმყო-
ფელს უწოდებდა და ცხარე ცრემლით
დასტიროდა. მერე კი ღრმად მოხუცე-
ბულმა და გატანჯულმა ფაშისტის,
კოლაბორაციონისტისა და მოლალატის
იარღიყმიკრულმა დასრულა სიცოცხლე.
უფრო ეგ ამბავი მახსენდება ხოლმე. ეგა
და გრიგოლ რობაქიძე. რამ მოაწონათ ეს
ჯდანი, ნევრასტენიკი და დორბლიანი ად-
ოლივი?.. ავიაზა ამ მწერლაბის რამა...

სადაც დავიტქერ აბ ალაიას, ეგრევე ვტაცეც
ხელს, დავისგამ და სულ დაწვრილებით
მოვაყოლებ, რა და როგორ იყო. ისე დაწინ
მუნებული ვარ, დ'არტანიანის მერე ათოსზე
იქნებოდა შეყვარებული. არამისი უფრო
სხვა თემაა. ზრდასრული, ეშმაკურ-ჭკვია
ნური და ცოტა ჩათლახურიც. და კიდევ, რა
ჯანდაბად უნდა ეს ფრაგრი? გაგიგია, კაც
მთელი ცხოვრება იმაზე წერდეს, რომ ერთხე
ელ ბავშვობაში დედამისმა კეფაში წაუთაქ
და უთხა: დედა მოგიკვდეს, შვილო, რა
თავგასიებული და გამოქლიავებული
ხარო? ვერ აპატია რა, ვერაფრით. ისე მარ
თლა რა უბედურებაა, ბავშვებისთვის თავ
ში წამორტყმა და სისაძაგლების ლაპარა
კი? არ შეიძლებოდა, ვინმეს ადრიდანვე
თუნდაც კწუტ ჰამსუნის დროიდანვე ექცე
ან ეთხოვა ამ ლოთი, კახა, უმოტი და შე
ქანებული მშობლებისათვის, რომ, თუ შეი
ძლება, ნუ აუნევთ ყურს, კუთხეში ნუ დააყ
ენებთ, კინკრიხოში ნუ წამოარტყამთ და ნუ
ეტყვით თქვენს თავგასიებულ, რახიტიან და
გამოქლიავებულ შვილებს, რომ თავგასიე

ბექა ქურხული

შუალამის ჩიტები

იგივე თქვა, ესენი მაგას არც გააგზავნიდნენ.

ମହିମ ରାଜା ହାତରେ

ଦ୍ୟୁଲ୍ଲେବୀ, ରାଶିତ୍ରିନାନ୍ଦେବୀ ଏବଂ ଗାମର୍କଲ୍ଲିନାଵେ
ଦ୍ୟୁଲ୍ଲେବୀ ଅରିବାନ, ତନ୍ତ୍ରର୍ମ ଦ୍ୟାଇବନ୍ଦମ୍ଭେବୀନ ଏବଂ
ମତେଣି କ୍ରମବର୍ଣ୍ଣବା ମଧ୍ୟ ଫଳନ୍ତର୍ବନ୍ଦ, ଦାଇତ୍ୟାନ
ଜ୍ଞେବୀନ, ତୃତୀନ୍ଦ ଗାଢୁରଲାଵ୍ୟେନ, ଶେର୍ବ ବସ୍ତେ
ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟାନ ଦ୍ୟାଇବନ୍ଦମ୍ଭେବୀନ, ଅଧ୍ୟ ରନ୍ଦପା ଏବଂ
ଏର୍ବନ୍, ବସ୍ତେ ତୃତୀନ୍ଦ ଗାଢୁରଲାଵ୍ୟେନ ଏବଂ, ରାତ୍ର ମତା
ବାରିବା, କାରଙ୍ଗ ଏବଂ ସନ୍ତୋଷ ଦୀକ୍ଷେବ୍ଦିତ୍ୟ ସାନ୍ତିକ୍ରିୟେବାନ
ଲାପାରାକ୍ଷମ ହିଁଏକ୍ଷେବୀନ ଏବଂ ପ୍ରମାଣିତ୍ୟେବାନ
ହିଁଶଳିବାନ୍. ତାନ ମିଥ୍ୟ ଅରାଵିନ ଦାରଫଳବ୍ସ ଏବଂ
ଲାପାରାକ୍ଷମବୀନ, ମାଗ ଦୀକ୍ଷେବ୍ସ, ମିଲିନ ସାମାଗିରିନ୍ଦ୍ରି
ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟାନ ସିଦ୍ଧୁଲ୍ଲେବୀ ଏବଂ ପ୍ରିନ୍ତରିଲାନ୍ଦେବୀ ରନ୍ମ ଅର
ପ୍ରମାଣିତ୍ୟେବାନ୍, ଅନ ଏକ୍ଷେବୀ ସନ୍ତୋଷର୍ମ ମାଗିତିମାତ୍ର, କାବ
ଦ୍ୟାକ୍ଷଦାନ ରନ୍ ନାୟକରିଦନ୍ତ୍ରବୀ ଜ୍ଞାଲିତ୍ୟେବ୍ସମ୍ଭି ଏବଂ
ବାସ, କାବ ଏକ୍ଷଦାନ ଏବଂ ମାନିନ୍ଦ ରନ୍ମ ପ୍ରମାଣିତ୍ୟେବାନ୍
ନ୍ତ୍ରବୀ, ଦାମଦାରାକାଶବ୍ଦ ହିଁବାଲ୍ଲିଦନ୍ତ୍ରବୀ କ୍ରମଲମ୍ବ ଦୀକ୍ଷେବ୍ସ
ମ୍ଭୂତ ଏବଂ ଦାମଲାପି ଆତ୍ମକ୍ରେବ୍ସମ୍ଭି ଏବଂ
ଲାଗନ୍ଦେବୀ ମହିମା ଏବଂ ରାତ୍ରିବୀନ ଏବଂ

ომში, პაპიროს „ყაზბეგზე“ არ გააგზა-ვნიდნენ, მე ვიყო ბამბა. ჩამოვთვალო? გურამ რჩეულიშვილი, ჭაბუა ამირეჯიბი, ოთარ ჭილაძე, რეზო ინანიშვილი, გურამ დოჩანაშვილი, ჯემალ ქარჩხაძე, ჯემალ თოფურიძე, ვაჟა გიგაშვილი. ჩვენს მაგარ ხალხს წესირად სახეზეც ვერ ვცნობთ და ამ ბეკით კაცს კიდევ ფოტოს გადასაღებად რიგში ვუდგებით — გეხვეწებით, თქვენთან სურათს გადავიღებთო! აი, ჩვენი სხობი, გომი და პროვინციალი კეთილები და სოფლის ბოლო რო... ისე სტამბულში ერთმა მაგარმა თურქმა ბიძამ, რომელიც ზღვის პირას, მეთევზის ქოხში ცხოვრობდა და უზარმაზარი ყარყატი ჰყავდა, ლუდისა და რაქის სმის დროს მითხვა: „არა, ცუდი მწერალი კი არ არის, არც ცუდი ბიჭია, მაგრამ ჩვენ გაცილებით მაგარი და ნამდვილი მწერლები გვყავს და იმათ არავინ იცნობს“. გული სხვდებოდა, თურქი იყო და უნდოდა, უფრო მაგარი თურქები გვცოდნოდა. იმანაც ჩამოთვალა და დახლოებით

၃၀၈၁၂

ఇద లాఘేస మిన్నా నదరా. మాగ్రాడ శైగొర్పా
ష్వెల్లాఫ్యేరో. డాచాక్సాన్సా డా డాక్సాన్సా. కార్-
గా బాన్స గాగ్రంధేల్లడా. „మార్నిమ, డాచ్చెప్పేబీ
గాయ్పుగాన్చే!..“ „మార్నిమ, డాచ్చెప్పేబీ గాయ్పుగాన్చే!..“
„ఫ్రాంథీ!..“ డా ఉప్పె మిగ్బెవడి, రంఘ బమాల
వేర విల్పుబడి. భేర్జ మిగ్బెవడి, రంఘ గార్జెత
అ ఇప్ప మిన్నిసెవ్రా. హీమ్స స్థేయులమీ మండిం-
డా ఎస డార్టుప్పమీబీ, మ్యేర్ఫాల్మి మిర్టుపామ్రు,
ఖ్యేద్యురూడ మిగ్యాత్పువ్వెబ్దా, మాఖానావ్వెబ్దా డా
తాన అలార హీర్ఫాబీండా. డామిర్నింగా రా ఆక్-
గాన్చి హింతలాబమా. త్వాల్పెబీస గాక్సెల్లా డా
స్సామంబ్తుంమా వ్యాప్తా. వేర్చా. విగ్రహేనొ,
త్వాల్పెబీస గ్యుగ్గెబీ రంగుంర అమిత్రునింల్లడా
ఖ్యుత్యుత్యుంపుస శ్మిగ్నింత, రంగుంర డామ్కార్హా డా
రంగుంర మిమితర్చ్యువడా. శ్యా డా అమిమాద్రు
బోశ్మినాడ స్థుల్లి. తాన వేర్చా వ్యోదావ, విన
అరిస, రా అరిస, రంఘ ఏర్తి గ్యేమోథ్చే వ్యగ్లి-
జ్యం డా గావొజాబ్సున్మ కార్ని — గావింతాన్
సాక్షుతార్మి డాబ్రేఫిల్లి స్థేయుల్లి, గ్యుల్లి-
అన్మా డామిమథ్సుంపుబీండిత డా సాయ్కుగ్గెత్తుసు
స్థుర్మిల్లెబీత. „Niaఽ, అిన్నాఽా, లాఽంపు అిన్నాఽా! ఫే
ిఫేబీండు, లే అిమాబీండు!“

ვიჯევნი მერე საწოლში, გადარჩენილი
და გაბითურებული. დაცურებდი საკუ-
თარ ხელ-ფეხს, რომელიც კიდევ ერთხელ
შევნარჩუნე და აღარ ვიცოდი, რად მინ-
დოდა, სად წამელო და რა მომეხერხებინა. ა-
ღარად ფერში მჭირდებოდა. აღარ მჭირდ-
ებოდა კი არა, ვიჯევნი და ათას სისულე-
ლეს ვპირდებოდი საკუთარ თავს. რომ
აღარ მოვნევდი, აღარ დავლევდი, აღარ
ვიგიჟებდი. აღარ ვიჩხუბებდი, ვივარ-
ჯიშებდი და, საერთოდ, კარგად მოვიქ-
ვაოთ.

მერამდენიდ ვპირდებოდი..

აგვისტოში ხდებოდა ეს ამბები. აგვისტო უცნაური თვეა. დაწყებული ომებით, შარით, საქმეებით და უბედურებით სავსე-მას შემდეგ რამდენიმე თვე გავიდა. რამდენი? ორი? რა მნიშვნელობა აქვს? თვეები, კვირები, დღეები, საათები, წუთები,

და ზუსტად ვიცე — ვიდრე მზე ამო-
დის, დიღლა თენდება და ქუჩაში ლედი
გაგასავით ჩაცმული ქალღმერთ ინანას
შემოგზავნილი შუალამის ჩიტები აკონ-
ტროლებენ სიტუაციას, ეს სამყარო მე
მეჯოზნის.

და ეს სრულიად საკმარისია.

ლიტერატურული გაზეთი

ვარი — „სიმართლე“ უნდა გასდევდეს.

ცოტას დავაკონკრეტებ: „სათქმელი“ უთუოდ საინტერესო უნდა იყოს. აზროვნების მასშტაბს არ ვგულისხმობ. ის შეიძლება იყოს უმარტივესი, მაგრამ საინტერესო (აქვე ისიც სათქმელია, რომ „სათქმელი“ სტორედ საინტერესოს გულისხმობს. ამის გარეშე ის „სათქმელი“ არ იქნება). მეორე კომპონენტს სხვაგვარად და უფრო მარტივად ხელოვანის ნიჭი ჰქვია. მესამე — ავტორის (ოსტატის) ძლიერი ნება და უნარია — „ხახუნისა“ და სხვაში გარე ძალები დასძლიოს, სათქმელი გზაში მუჭათახვარასავით არ დაებნეს და იმავე ხარისხის ემოციით მიტოველად, როგორც ჩასახვისას იყო. მეორები კომპონენტი აღარ დაგვლაზე ხშირად უდავიათ. მე კი მარტივად მჯერა, რომ ლექსის ნაცვლად ამოუსხელი რებუსების ქმნა არ შეიძლება. ლექსის სწორედ მეითხველისთვის ინტერება. შესაბამისად, ვერინაალმდეგბი მოსაზრებას, რომ ლექსი მით უკათვია, რაც უფრო ნაკლები მეითხველი გაიგებს. გაუმარჯოს რაც შეიძლება მაღალმხატვრულ ლექსის, რომელსაც რაც შეიძლება მეტი მეტველი ჰყავს! მისა შექმნა უნდელესი რამ არის და სწორედ ეს გახლავთ პოტის პროფესიის მთავარი სირთულე. უმკითხველო ლექსი — იშვიათი სისულეება!

P.S. ალბათ, შეიძლება ზემოთ ჩამოთვლილი კომპონენტის შეცვლა-გადანაცვლებაც: 1. ნიჭი. 2. სათქმელი. 3. თქმა ისე, როგორც მთქმელს უნდა. 4. გასაგებად თქმა.

*

ნაწერის ჩასწორება-გაშალაშინება აუცილებელია. შეიძლება, მყისიერ ემოციას ზოგი რამ არადეკვატურად მოეჩვენება და ასევე გამოხატოს. მაგრამ არის საშიშრება, რომ გასწორება-გაშალაშინებამ რაიმე აენოს იმ მყისიერ ემოციურ მუხტა.

*

არსებობს ქალი, რომელიც დაუბანელ-დაუგარცხნელიც ისევე ლამაზია, როგორც დაბანილ-დაგარცხნილი?

*

ნუ, საქმის გასაიოლებლად ნუ მოულავთ ლექსს რითმას!

*

უშლის თუ არა რითმა ხელს აზრის მიმართულებას?

აქ უნდა გავამხილო ერთი „საიდუმლო“, რომელიც ზოგისთვის, ალბათ, მარტლა საიდუმლო აღმოჩნდება: რითმა გარკვეული კონდიციის (ოსტატობის კონდიციის) მიღწევისას პოეტური აზროვნების უერთგულესი მეგობარი, ბოლოს კი... ნაწილიც ხდება. დიახ, ის ზოგი, ალბათ, პირდაღებულები დარჩება, როცა ნახავს (თუ ნახა), როგორ შობს რითმა ცინცხალ და ნოყიერ პოეტურ აზრს (ემოციის, მუხტის გაძლიერებაზე ალარას გამბობა), როგორ ქმნის იგივე რითმა, რიტმი და სიტყვათა სათანადო ურთიერთგანლაგება პოეზიას.

*

„კონვენციურ ლექსს“ უნიჭითა მთელი არმია წერდა და წერს. მაგრამ ასეთ ლექსში ლაკმუსი გაცილებით დიდი დოზით არის — უმაღლ, ყველასთვის იყიდება უნიჭო მჯღაბნელი. თეთრი ლექსის, ვერლიბრის და განსაკუთრებით „ნოვაციის“ მჯღაბნელები უფრო მშვიდად გრძნობენ თავს. მშვიდად კი არა, დანარჩენი პოეზია ლაშის თავზე დაგვაფხრიშო.

*

მაინც რა არის თანამედროვე ქართული ვერლიბრი — პროზის წერის სირთულის შეგნებისას გამოძებნილი გამოსაგაბლობისა? (სხვათა შორის, ახლა „ზაფხულის შუადღისის იგინარს“ ვწერ).

*

რაც ვერლიბრზე გადავვედი, უფრო მგონია, რომ ვიცი, რა არის სხვადასხვა ჯურის ნოვატორის მიმოძრავებული ერთერთი მოტივი: ის, რომ ეგრეთ წოდებული ტრადიციული, კონვენციური, რითმიანი (და ასე შემდეგ) ლექსის წერა გაცილებით უფრო ძნელია...

*

ლექსს რომ დაასრულებ, უნდა გეჩვენებოდეს (თუნდაც ურნმუნის), რომ ამ საქმეში როგორლაც, რაღაც დონეზე განგების ხელი ერია — ცოტათი შენც უნდა გიკვილდეს, ეს ლექსი რომ დანერე; უნდა დაგრჩეს შეგრძნება, რომ ამ წუთში შენი პატარა მისია შესარულე, რომ ეს ლექსი შენ უნდა დაგენერა, ან სხვანაირად — შენ ეს ლექსი უნდა დაგენერა. და არა როგორც...

*

გემრიელი! აი, როგორი უნდა იყოს ლექსი. აი, რა აკლიათ... გემრიელი, რა თქმა უნდა, მაინცდამა ინც ტებილს არ ნიშნავს. ლექსი შეიძლება ტებილიც იყოს, მუვეც, მლაშეც, მნარეც, ცხარეც... ზედმეტად ცხარეც — ჯანმრთელობისთვის და სიცოცხლისთვის საშიშიც კი... მთავარია, უთუოდ გემრიელი იყოს.

როცა ენა იძლევა საშუალებას, დანერო გემრიელი ლექსი, უგემური რატონ უნდა დანერო?!

*

არის ვეებერთელა ქვეყნები, რომლებიც მხოლოდ თავიანთი ვეებერთელობითაც გაიძლება მხოლოდ იმას, რასაც მანამდე დაინტერესდე. ასევე ითქმის ტერიტორიულად მცირე, მაგრამ პოლიტიკურად გავლენიან ქვეყნებზეც. ჩვენ?

*

არის ვეებერთელა ქვეყნები, რომლებიც მხოლოდ თავიანთი ვეებერთელობითაც გაიძლება მხოლოდ იმას, რასაც მანამდე დაინტერესდე. ასევე ითქმის ტერიტორიულად მცირე, მაგრამ პოლიტიკურად გავლენიან ქვეყნებზეც. ჩვენ?

*

შესაძლებელია თუ არა პოეზიის თარგმნა? სულ ცოტა, ურთულესი საქმეა. ამას ემატება პროვინციული თავდაუჯვერებლობა, რომლის წყალობითაც დავაფასებთ მხოლოდ იმას, რასაც მანამდე უცხოელები დააფასებენ.

ეს ვითარება თითქმის შეუძლებელს ხდის ქართული პოეზიის საუკეთესო ნიმუშების უცხოეტისთვის გაცნობადა და შესაბამისად მსოფლიო დონეზე აღიარებას. რჩება მხოლოდ შესაძლებლობა, გავიდეს ჩვენი პოეზიის ის ნიმუშები, რომელთა პოლულრიზაცია, „შემთხვევითი“ საერთაშორისო კავშირების მქონე პირებს მოუდებათ. მსოფლიო მკითხველიც ქართული პოეზიის შემთხვევით ფრაგმენტებს გაიცნობს და შესაბამისად მასზე ფრაგმენტული და მცდარი ნარმოდება შეექმნება.

ლამირებული (ვგულისხმობ კომპეტენტურ რეკლამასაც) აუტორების წასაკითხად.

კრიტიკოსის ავტორიტეტის შექმნა-გაძლიერება უნდა დაეხმაროს ლექსისაც, რომ მან მაღალმხატვრულობის უნდა გამოიყენოს — რათა ჩვენმა პოეტი განვითარება და არა როგორც სამარტინობით ლექსი.

...სამწუხაროო, ჩვენი ავანსცენტური ლექსი შეიძლება მონაბეჭდის მითხვით გადაბირებასაც ცდილობს.

*

ცუდი ტექსტის კარგად თარგმნა უფრო ადვილია, ვიდრე კარგად თარგმნა კარგი ტექსტისა. მეორე შეიძლება გააფუჭო, პირველისგან განსხვავებით.

*

არ ვიცი, ადრე რა და როგორ ხდებოდა, მაგრამ აი, ასე უნდა ექნა ლირული კრიტიკოსს: დაედო წინ მწერალთა კავშირის წევრების სია და ანაბანის მიხედვით გაერჩია თითოეულის შემოქმედება. რაღაც ასეთი რომ დამ ვკიდრდეს, ლირული კრიტიკოსი, აღმოჩენილ დილემის წინაშე — ან იყოს პირულივნელი, ან უდალატოს თავის პირველის გადმოცემა — პირველს აირჩივს. და რამე გამოვა.

*

არ ვიცი, ადრე რა და როგორ ხდებოდა, მაგრამ აი, ასე უნდა ექნა ლირული კრიტიკოსს: დაედო წინ მწერალთა კავშირის წევრების სია და ანაბანის მიხედვით გაერჩია თითოეულის შემოქმედება. რაღაც ასეთი რომ დამ ვკიდრდეს, ლირული კრიტიკოსი, აღმოჩენილ დილემის წინაშე — ან იყოს პირულივნელი, ან უდალატოს თავის პირველის გადმოცემა — პირველს აირჩივს. და რამე გამოვა.

*

პოეზია რა არის? ალბათ, მაინც სინამდვილის იმ ნაწილის მოხელეობა და ჩვენება, რომელიც სხვაგვარად მნელი შესამჩნევა, და ომლობა შემჩნევაც დარღვეულის მიზნის გადმოცემა, რომელსაც სხვანაირად ვერ გადმოსცემა; და კიდევ სინამდვილის იმგვარად (ისე „ლამაზად“) გამოხსატვა, რაგვირადაც სხვა საშუალებით ვერ გამოხსატვა.

*

ლექსად იმის გადმოცემას, რისი გადმოცემაც დეტალური სიზუსტით შეიძლება განვითარება და არ ვიცი არა აქვს; იმიტომ, რომ ეს პოეზია აღარ ვიცი.

*

პოეზია ნიჭის ნიჭის არსებობას თუ ვალი-არებთ, ეს, უმთავრესად, თქმის ნიჭია. თქმა აქცევს შენს აღმა-ნაზრებს პოეტურ სი-მართლე, თორემ აღქმით, ასე ან ისე, ყველა აღიქმის.

*

პოეზია რა არის? ალბათ, მაინც სინამდვილის ასეთი რომელიც საშუალების სიზუსტით შეიძლება განვითარება და არ

დასასრული

რავლესობა თავისთვის იჯდა კასრებში და იფხანდა.

*

გამეორება უკვე ჩარჩოს, არაჭეშმარიტის შეგრძნებას ბადებს. ერთადერთხელ გამეორებულიც კი შეიძლება შაბალონურად მოგეჩვენოს. ხშირად ვერც დაამტკიცებ, რომ მეორდება; ამას ინტუიციურად გრძნობ. რომ იცი, რაც უნდა მოხდეს, ეს უკვე გაღიზიანებს. ამიტომ, აკეთებ ისე, რომ ისე არ მოხდეს, როგორც იცოდი, რომ მოხდებოდა; ანუ, რომ მოხდეს სხვაგარად.

იქცევა თუ არა არაორდინალობაც შაბლონად? მე მგონი, კი — ალბათ, გამუდმებული არაორდინალურობა ქმნის შაბლონს, რომლის თანახმად, უკვე ისე იქცევი, რომ მოხდეს სხვაგვარად და არა ისე, როგორც იცი, რომ უნდა მოხდეს.

გაღიზიანება სიყალბის შეგრძნებისაგან გარდაუვალია?

ეტყობა, ამ ასაკში უკვე შეუძლებელია მიხვდე, იგრძნო, მართლა რა გინდა. ღმერთმა უწყის, როგორი ხარ ბუნებრივი.

*

ორი სულ სხვადასხვა ორიენტირია ცხოვრებისა: 1. იყო კარგი. 2. იცხოვრო. ერთ-ერთი უნდა აირჩიო. პირველი — ყველასთვის რთულია, მეორე — ზოგისთვის. ორვე ერთად — თითქმის შეუძლებელია (ვამბობ — „თითქმის“, და აქვე იმასაც „განვმარტავ“, რომ „ყორ კარგი“ ზნეობის მოთხოვნების მაქსიმალურად დაცვას გულისხმობს).

ცხოვრების მამოძრავებელი თვითდამკვიდრებაა და არა სიკეთე-ბოროტების ორთაბრძოლა. ეს ბოლო მხოლოდ ერთერთი მახასიათებელია ამ მოძრაობისა. სიკეთე და ბოროტება, უბრალოდ, საპირისპიროშეტებიან მოვლენება და მშვიდობიანად ვერ თანაარსებობენ. მთავარი თვითდამკვიდრება — საზიზლარი, დამპალი „რეფლექსი“ — თვითდამკვიდრება ყველგან, რაც არის; სულ ერთია, რა არის, სულ.

*

რატომ არის ასე: ქვეყანაში, სადაც ქვეყანაზე არავინ ფიქრობს და ეს მთელმა ქვეყანამ იცის, საზოგადოებრივ-პოლიტიკური პროცესის წარმატების მისაღწევად, უნიარესად, მაინც ქვეყანაზე ფიქრი უნდა დაიჩინო? ყველამ იცის, რომ ეს ბლეფია, ნაცარი — სხვის თვალებში, საკუთარ თვალებში.

თვალთმაცებისა და თვალთმაჯცობის ქვეყანაა ჩვენი საყვარელი სამშობლო.

*

ალბათ, ეს ყოვლისმომცველი სიყალება, რაც არეალირებს ქვეყნიერების ყოფას. ეს ხომ დღეს ან გუშინ არ გაჩენილა; ხანგრძლივი დროის განმავლობაში ყველა ყოფითი კანონზომიერების გათვალისწინებით ჩამოყალიბდა და ყოფილების უმთავრეს კანონზომიერებად იქცა. უფრო მხატვრულად თუ მივუდგებით — ძეგლად, ეს სპექტაკლი, ხესასამის, საკუთარ შემოქმედით წესპზე აგებული.

ჩნდება კითხვა: მაშ, სადღარა იმ ერთეულების სიმართლე, ვისაც აქ თავაზანობი როლი, ადგილი ვერ უპოვათ, და მეტიც, ეს ყველაფერი პირდაპირ გულს ურევთ?

შესაძლო პასუხი — ალბათ, მეტად პირობითი და იმავე მხატვრული განზომილების ნაწყალობევი ვარაუდი: ეტყობა, ამ ერთეულებს არ აკმაყოფილებთ სპექტაკლის დონე, კერძოდ, სცენური სიმართლის აქაური ხარისხი. სწორედ ამიტომ არის მათვების გაუგებარი ყველა დანარჩენისთვის მისაღები და გასაგები მთელი ეს ჰარმონიული სიყალე.

*

თვითმკვლელობა შეიძლება იყოს აქტიური და პასური. პირველ შემთხვევაში, ის არის სულა, მეორე შემთხვევაში — მხოლოდ უარი.

*

თუკი სააქაო ეფემერულია, აქაური ტანჯვა და სიკეთე არაფერს ნიშნავს და უფრო მეტიც — აქანჯულისთვის იქლაა სასუფეველი, მაშ რაღა საჭიროა სიკეთის კეთება; ან რაღა ვერჩით ბოროტს, რომელიც ჩვენთვის მომზადებული გან-

ზაზა პიპილაშვილი

პოეზია, დანარჩენი ლიტერატურა, და დანარჩენი

საცდელებით მხოლოდ და მხოლოდ სასუფევლის გზას გვისხნის. ბოროტება ხომ ყველაზე დიდი სიკეთე გამოდის, სიკეთე კი აღმოჩნდება, და ასე მარტივი უწყის, რა.

*

რაც უნდა დიდი იყო, ეტყობა, მაინც გინდა, ყველამ გაღიაროს — ალიაროს, რომ ყველაზე დიდი ხარ. წმინდა ადამიანური ამბიცია, რომელიც ხანდახან მჭიდროდ ესაზღვრება ლირსებას, როგორც ჩანს, ზოგჯერ კიდეც ავინოვებების მას.

*

რამდენჯერაც აღმოჩნდა, რომ შენს ცხოვრებას აზრი არა აქვს, აუცილებელი არ არის, იმდენჯერ თავი მოიკლა.

*

უფრო პატიოსანი კაცის ორი ნიშანი: უფრო ზნეობრივად იქცევა, და უფრო უკანასკნელი საკუთარი ქცევითა და ზნეობით.

*

— ჩვენს შორის ის ხდება, რომ ჩვენს შორის არაფერი ხდება! — ზოგი ქალი რამდენ ხანს ელოდება მომენტს, როცა ასეთი რამის თქმის საშუალება მიეცემა.

*

რატომ დავიჩიებთ და ამოვიჩიებთ ხოლმე ეს ზოგიერთები, რომ ჩვენ იმას ვუფრთხილდებით, რაც ადამიანურია, რაც ადამიანს ცხოველისგან განასხვავებს?! ადამიანს ცხოველისგან ყველაზე მეტად ცივილიზაცია, მეცნიერულ-ტექნიკური პროგრესის განასხვავებს. „ჩვენ“ კი, არათუ ამ პროგრესს არ უწესობთ ხელს, არამედ, როგორც წესი, სხვებს ასეთ მიღწევათა ათვისებაში კიდეც ჩამოვრჩნით. „ჩვენი“

*

გინდ დაიჯერე, გინდ არა: ყოველი ადამიანი, ნაცნობი თუ უცნობი, მიუხედავად იმისა, დღეს შეგხვდა თუ არა, ყოველ წუთს, ყოველ წას სადღაც არის.

*

რომანტიკოსები, ჩემო კარგებო, სწორედ რომ მხოლოდ „გამოუსწორებელი რომანტიკოსები“ არიან, ისინი, ვინც „ბოლომდე რომანტიკოსებად რჩებიან“ (და

ზრუნვის საგანი კი სხვა არაფერია, თუ არა ინსტინქტები, ანუ ის, რაც ყველაზე მეტად ამსგალებს ადამიანს ცხოველს. მაგალითად, შეიღებზე ყველა ცხოველი გიუდება, ერთგულება ძალის „საფირმო“ თვისებაა, სესობრივი სიყვარული ფაუნის ზოგმა წარმომადგენელობა იქნებ ჩვენზე მხურვალე იცის... შეიძლება, ეს ცოტა სკეპტიკური აღქმაა, მაგრამ, ბოლოს და ბოლოს, რას შევხარით „ჩვენ“ — ცხოველს ჩვენში? თუ ამ ინსტინქტებს ვაუმჯობესებთ, გზვენთ?..

*

ამ ქვეყანაზე თავი რომ უბედურად იგრძნო, სულაც არ არის აუცილებელი განსაკუთრებული ფარგლების განვითარებისა, რა არ არის, იმდენჯერ თავი მოიკლა.

*

სისულელე ყოფილა წმინდა წყლისა — თურმე, ვერ იქნები თვითმარი ადამიანი. ეს შეგიძლია ითამაში მხოლოდ. აუცილებლად გჭირდებინა სხვები, თუნდაც ასეთები... თუმცა ესეც საკითხავია. ასეთები რომ გჭირდებოდნენ, აღარ იბოდიალებდი მუდმივად ყოფილასა და არყოფნას, ადამიანებსა და მარტოობას შორის.

*

გინდ დაიჯერე, გინდ არა: ყოველი ადამიანი, ნაცნობი თუ უცნობი, მიუხედავად იმისა, დღეს შეგხვდა თუ არა, ყოველ წუთს, ყოველ წას სადღაც არის.

*

რომანტიკოსები, ჩემო კარგებო, სწორედ რომ მხოლოდ „გამოუსწორებელი რომანტიკოსები“ არიან, ისინი, ვინც „ბოლომდე რომანტიკოსებად რჩებიან“ (და

*

ნარსულის გაიდეალების ერთ-ერთი ცუდი შედეგია არასრულფასოვნების კომპლექსი: ჩვენ ხომ ვერასოდეს გახედებით ისეთები, როგორებიც ჩვენი სპეტაკი წინაპრები იყვნენ. ხომ „წარმოუდგენელია“ ილა ჭავჭავაძე — მთვრალი, არეული თვალებით რომ მისჩერებია რომ მისჩერებია რომელიმე კნეინას გავას; ცოტნე დადიანი ნაბახუსებზე უმიზიზებოდ დედ-მამას რომ უტრიალებს პირისფარებებს; ახალგაღიძებული შოთა რუსთაველი — წირპლიან თვალებს რომ იჭიჭინის...

*

კომუნისტებმა სიტყვის ძალის გამოყენება მოინდომება და მოახერხეს კიდეც — მისი მორთვა ისნავლება. დღეს სიტყვის მართვა შეუძლებელია, რომელიც მუდმივად მისა და არა აქვს.

*

რატომ არ არის სასურველი დოზით ქმედითი ხელოვნება, მაგალითად — ლიტერატურა? ალბათ, იმიტომაც, რომ მეტით ველი ყოველ დროს და ყოველგან ძალიან ცოტა იყო. და ცხოველის მსვლელობას სულაც არ განასზღვრავდნენ აქტიური, ნამდვილი მეტით გველებ

ლაფერი უფერული და ულიმდამო გახდა“ მთაში ამინდი სნრაფად იცვლება, მზებრ გამოანათა და კურელამაც შეუსრულა ტიხონოვს დანაპირები. „კურელაში“ და-ზუსტებულია ტიხონოვის მომავალი პოე-მის სათაური — „სერგო მთაში“. ბარემ აქვთ ვიტყვი, რომ პოემა 1958 წელს დაბეჭდი-ლა, მისი არსებობა არც კი ვიცოდი. ის მიძღვნილი ყოფილა საქართველოს სამოუკლე დამოუკიდებლობის ერთ-ერთო დამაქცევარის — სერგო ორჯონიკიძ-ისადმი.

უკანა გზაზე, უეცარი თავსხმისაგან
თავდასაცავად წამოსურულ კლდის ქვეშ
შეფარებულ კურელას, დროის მოსაკლა-
ვად (თუ დარდის განსაქარცვებლად), ვაჟა-
სათვის გაუნდვია ზოგი რამ თავისი ცხ-
ოვრებიდან: „კურელამ მიამბო, როგორ
იცხოვრა იტალიაში ერთი წელი უპასპორ-
ტოდ და მერე დახერა წიგნი „მოსულნი
უნილბოდ“. გერმანიაში ნაციისტების გამა-
რჯვების შემდეგ პარიზში გადავიდა. სა-
ფრანგეთის ოკუპაციის შემდეგ
იატაკევეშეთში იყო, „მაკი“ -ში. მერე ლონ-
დონში გაასწრო. ბოლოს მოსკოვში იყო
ომის დამთავრებამდე.

— რამდენჯერ გადარჩენილა... — გავ-იფიქრება.

ვაჟა გიგაშვილი, „ნადირობის ტრფიალი“ თუ ფანატიკოსი, ცოტა არ იყოს, ხის ბლგაფანტულია კურელათი, რომელიც დიდად არ დაინტერესებულა ამღის ხატის თავზე ჩამოკიდებული სამოცამდე ჯიხების უზარმაზარი თავრქით, არც ხევსურების ძველი, ნარმართული რწმენით: „აპკარაა რომ კურელა სავსებით გულგრილია ნადირობისადმი. კურელა ტურისტია. ... მაგარი, ჭარმაგი კურელა თეთრი თმებითა და მასხვილი ნაკვებით, მაგონებს რომელილაც „ტელმანოველ“ მუშას „დეფას“ ფილმებიდან“.

ამ კონტექსტში „ტურისტი“, ცოტა არ იყოს, უარყოფითი შეფერილობისაა, არც „ტელმანოველი მუშაა“ აღტაცების მომვრცელი ეპითეტი (ერნსტ ტელმანი, 1886-1944 — გერმანელი კომუნისტი, ანტიფაშისტი, ოქტომბრის რევოლუციის შემდეგ დაუჯახლოვდა რუსეთს, მოკლეს ბუხენვალდის საკონცენტრაციო ბანაკში). ყოველ „საბჭოთა“ ბავშვს უნერგავდნენ მის პატივისცემას, ის კი არა და, ლანჩჩეუთის ერთ-ერთ სოფელს, ყოფილ შრომისუბანს „ტელმანი“ დაარქევეს; „დეფა“ გახსლათი გერმანის დემოკრატიული რესპუბლიკის კინოსტუდია, რომელიც ზედმეტად იდეოლოგიზირებული, მდარე ხარისხის ფილმებით გამოიწეოდა. როგორც მოსალოდნებლი იყო, ავტორი არ ამჟღავნებს განსაკუთრებულ პიეტეტს, „საუცხოო“ უცხოელისადმი. უტენდენციონარატივის მიღმა მაინც იკვეთება თანაგრძნობა უბედურების ვაჟაპურად გადამტანი ადამიანის მიმართ.

იმ მნირი ცნობების მიხედვით, რაც
ქართულ უნივერსალურ ენციკლოპედიას
(ავტორი — გერმანისტი შოთა რევიშვილი)
და რუსულ ლიტერატურულ ენციკლოპედიაში
მოვიძიე, აგრეთვე, გურან
რჩეულ შვილისა და ვაჟა გიგა შვილისა
მოთხოვნებში გაპნეული ცნობების
საფუძველზე, — ალფრედ კურელა მესახ-
ება რთულ, გამბედა, „ჭირსა შიგან გამ-
აგრებულ“, ბევრის მომსწრე, თავგადასავა-
ლებსა მოყვარულ, განათლებულ და ნიჭი-
არ პიროვნებათ

იგი დაიბადა ოდერის ბჟევეში, პოლონეთში, 1895 წელს. იყო მნერალი, მთარგმნელი, კრიტიკოსი, უურნალისტი; ფლობდა ფრანგულ, იტალიურ, რუსულ ენებს (1934-1954 წლებში რუსეთში (ცხოვრობდა) თარგმნა ლუი არაგონის, ტარას შევჩენკოს, ნიკოლოზ ტიხონოვის, აგრეთვე ვაჟა-ფშაველას, სიმონ ჩიქოვანის, ირაკლი აბაშიძის, იოსებ ბონეშვილის თხზულებანი. 1956 წელს გერმანულ ენაზე გამოისცა დასურათებული ალბომი „მშვენიერი კავკასია“.

უეჭველია, რომ გურაძ რჩეულიშვილ
სა და ვაჟა გიგამვილს ნარმოდგენაც არ
ჰქონდათ მწერლის პოლიტიკური მოღ-
ვანეობის შესახებ; არადა, მისი „დოსიე“ თუ
„კურიკულუმ ვიტე“ შთამბეჭდავია: იყო
გერმანიის კომუნისტური პარტიისა (1918),
და კომუნისტური ინტერნაციონალის აქ-
ტიური წევრი, როგორც ჩანს, იყო რუსეთ-
ში, სადაც შეხვდა ლენინს („გუგლის“
რუსული ვერსიით — 1919 წელს ჩავიდა
მოსკოვში ლენინთან, ვითარცა გერმანიის
კომპარტიის კურიერი).

ავტორია წიგნებისა „მე ვცხოვრობ მოსკოვში“ (1947); „გზა ლენინისაკენ“ (1967). ვაჟა გიგაშვილის „კურელას მიხედვით, ერთი წელი უპასპორტოდ (სასა ვარაუდოდ — არალეგალურად) ცხოვრობდა იტალიაში, შემდეგ დაწერა „მოსკოვში უნიბოროდ“ (თუ „მუსოლინი უნიბოროდ?“? შესაძლებელია, ეს კორექტურულ შეცდომაც იყოს, რადგან რუსულ ვიკიპედიაში მითითებულია, რომ 1933 წელს ნაცისტებმა დაწვეს მისი წიგნი „Mussolini ohne Maske“).

კურელას გამოსათხოვარ სიტყვაში
ზედმინევნითი სიზუსტე, შესაძლოა, არც
იყოს დაცული: „ოცი წელია, რაც ელპიდე
კურელა ჩემი მეუღლეა, ის ხუთი შვილის
დედაა... იყო ექიმი, ბევრის სიცოცხლე უხა-
სნია მას. ელპიდეს ძალიან უყვარდა საპ-
ჭოთა კავშირი, საბჭოთა ხალხი და გან-
საკუთრებით კავკასია, საქართველო. ის
აფხაზეთის მთებში ცხოვრობდა და
მუშაობდა ექიმად სამი წელი“ („სიკვდილი-
მთებში“), მაგრამ ქართული ენციკლოპე-
დიის მიხედვითაც, კურელას საქარ-
თველოსთან დიდი ხნის მეგობრობა აკავ-
შირებდა (1928 წლიდან), ისიც ნათევამია
რომ 3 წელი ცხოვრობდა აფხაზეთის
სოფელ ფსხუში (გულრიფშის რაიონი).

სოფელ ახილას ხევისბერი, გურამ ჩრდილოში კოლი და ვაჭა გიგაში კოლი ელპიდე კურელას ახლადგაჭრილ საფლავთან. ალერგ დ კურვლას ფოტო.

რუსული ელექტრონული წყარო უფრო
დაწვრილმანებულ და მოულოდნელ
ცნობებს გვანვდის: 1926-28 (ასეა!) წლებში
კურელამ შეირთო ვალენტინა ნიკოლაევა
ნა სოროკოუმოვსკაია, შემდეგში — ცოლ
ბილი მთარგმნელი. მისი წარმომავლობა
ერთობ ბურუჟუაზიული იყო, რადგან ბენვის
მწარმოებელთა მდიდარი ოჯახიდან გაახ
ლდათ. რასაკირველია, დაბეჯითებით ვე
რაფერს ვიტყვავი: ელპიდე ალბათ მწერლის
მეორე ცოლია; მათი „ოცნელიანი ქორწინება
ბა“ (იხ. „სიკვდილი მთებში“) 1937 წლიდა
უნდა იღებდეს სათავეს.

1928 წელს კურელა თურმე რუსეთში
ცხოვრობდა და „კომსომოლსკაია პრაგე
დას“ რედაქტორიც იყო. ლეოპოლდ ავერ
ბახს „ულტრამემარჯვენე ფორმალის
ტური შეცდომების“ გამო მწვავედ გაუკრია
ტიკებია, ალბათ ამიტომაც, 1929-31 წლებში
გერმანიაშია. იტალიაში სამეცნიერო
(თუ პოლიტიკური?) მივლინებით ყოფილა
1934 წლიდან კვლავ მოსკოვშია. საბჭოთა
მოქალაქეობა 1937 წელს მიუღია, სწორედ
იმ წელს, როცა მისა უმცროსი ძმა, ჟურ
ნალისტი პენრის კურელა დახვრიტეს.

სოფელ ფსხუში 1946 წელს დაბინავე
ბულა (ექიმ ცოლთან ერთად), აქედან იწ
ყება მისი გატაცება ხატვით, ძერწვით
ალპინიზმით... მის საპატივცემულოდ
მდინარეების — კიზგიჩისა და ჩხალოთი
შემაერთებულ უდელტეხილს კურელა
სახელი ეწოდა. სამშობლოში ომის შემდგო
მაც არ დაბრუნებულა: ხელი მიუწვდებო
და კომინტერნის სახელმწიფო უსაფრთხო
ოების საიდუმლო მასალებზე, ჩანს, საბჭო
თა უშიშროების სამასახური ამიტომაც „ვერ
ელეოდა“ მას. გერმანიის დემოკრატიულ
რესპუბლიკაში მხოლოდ 1954 წელს დაბ
რუნდა. მიღებული აქვს მრავალი ჯილდო
1969 წელს „დეფასა“ და „მოსფილმს“ მისა
ნიგნის მიხედვით გადაუღიათ ერთიბლივ
ფილმი „І à Іօðè è Էåééíó“.

ერთ უცხანურ დამთხვევაზეც უნდა გავამახვილო ყურადღება: აფხაზეთის მაღალმთაიანი სოფელი, სადაც კურელადა ნელი გაატარა, სწორედ ის ფსხუჟ, რომელიც გერმანელებმა 1944 წელს დაიკავეს თუმცა საპჭოთა ჯარმა ისინი მალევე უკუაგდო. ვინ იცის, სად იყო ამ დროს კურელა: მოსკოვში თუ საპჭოთა უმიშროების სპეცსამსახურში. იმ ურთიერთგამომრიცხავი ცნობების გამო, რაც მასზე გავ

უცხო მხარეში გერმანელი ქალის ეული
საფლავის გამო.

„გარშემო მთები იყო აზიდული. კიდევ
განადან ღრუბელი მოდიოდა და ხეობაში
უზარმაზარი ჩრდილები დაძრნოდნენ.
კურელამ დიდი დრო გაატარა მთებში,
მანც უცხო იყო აქ ყველაფერი, უცხო და
უცნაური; ხალხი უცნობი, მდინარე ცივი,
ხმაურიანი. ეს იყო უცხო მხარე“
(„სიკვდილი მთებში“).

ამდღაში ჩასულებს მეორე დღეს ჩვენმა „პირველმა ყოჩამ“ ჯუმბერ თითმერიამ (შემდეგში ცნობილმა კრიტიკოსმა და ჩინებულმა მთარგმნელმა) ამდის სახატის ნახვა შეგვთავაზა, ბიჭებმა იუარეს (ალბათ, ნაბახუსევნი იყვნენ), მხოლოდ ვაჟა-ფშაველას კაბინეტის თანამშრომელს ნანი წერეთელს და მე გაგვიწინდა ამისი სურვილი. გზა აგვებნა და ცივ და ღრმა (წელამდე) პატარა მდინარის პირას აღმოვჩნდით. საოცრად ღონიერმა ჯუმბერმა (ჩემმა თანაკურსელმა) ტომარასავით შემიგდო ზურგზე და გაღმა გამოიყვანა. ნანიმ, რომელიც ჩემგან განსხვავებით ალბინიადებზეც იყო ნამყოფი, ითაკილა; თუმცა სწრაფ დონებას მაინც ვერ შეძედა და ჯუმბერმა ხელჩაჭიდებული გამოიყვანა. მცირე ხნის შემდეგ უკაცრიელ სახატესაც მივადექით, ჯიქურ დავადეთ თავი და სამივენი შიგ შევედით, დავათვალიერეთ შესანირავი — ულამაზესი ვერცხლის ნაკეთობანი (რასაკვირველია, მათთვის ადგილიც კი არ შეგვიცვლია). სად იყო და სად არა, შუახნის ხევსური ნამოგვადგა თავზე (ანკი როგორ დაგვინახა!) სტუმარმასპინძლობის წესს არ უღალატა, თუმცა მკვახედ აგვიხსნა, რომ ქალების ადგილი იქ არ იყო. ჯუმბერმა, ყველასთან იოლად რომ ურთიერთობდა, მეგრული ზრდილობით და ჩვენი სადაურობის გაცნობით („ვაჟა-ფშაველას ნაკვალევზე“ — ასე ერქვა ჩვენს ექსპედიციას, ვაჟას სახელი კი „პაროლივით“ იყო სევსურეთში), მალევე მოიგო მისი გული. სახატესთან შორიახოლ მყოფებს არხოტიონმა თავადვე გამოგვიტანა ალფრედ კურელას შენანირი ვერცხლის თასი რუსული წარწერითურთ, სიც დასძინა, რომ გერმანელი მწერალი ახალ მეუღლესთან ერთად იყო ჩამოსული ელპიდეს საფლავის მოსანახულებლად. მანვე გაგვიწინა მეგზურობა (მდინარე ალარ შეგვევედრია) და უფათერაკოდ დაგვაბრუნა ამდაში. ჯუმბერი მერე სიცილით კვდებოდა, ასე მითხრა, შენ კარგი ბიჭი ყოფილხარ, რას დადიხარ ამ გოგოებთან ერთად, ესენი ალბათ კომკავშირლებიც კი იქნებიან!

ვაჟა გიგაშვილის „კურელას“ არსი, ის, რისთვისაც დაიწერა ეს პატარა, მაგრამ ძალზე შთამბეჭდავი მოთხოვნა, ფინალში ნარმოჩნდება: „გუშინ, ცირკლოვანის ხე-ვში, უღელტეხილს ქვემოთ დავმარხეთ კურელას ცოლი. მას თავი ჰქონდა ქვაზე გაჩეხილი. შუბლზე ჰქონდა ოთითის სიმსხო ნახეთქი. იგი კარავში შევახვიეთ და დავ-მარხეთ კლდის ძირას. საფლავი წერაქვით ვერ გავთხარეთ, მთლად ტინი იყო და დი-ნამიტით ავათოძოვა...“

ახლა, როცა ამ მართლაც შემაძრნულებელი ტრაგედიიდან ნახევარ საუკუნეზე მეტია გასული, ვფიქრობ, რომ კურელას უცხოელობა თუ „გერმანელობა“ შევრს არაფერს ნიშნავს: როგორც ბიოგრაფიიდან ჩანს, მის თავზე ნისქევილის ქვა არ დატრიალებულა, თორემ რა არ გამოიცდია 61 წლის მანძილზე! აქედან უნდა იღებდეს სათავეს მისი გასაოცარი თავშეეკავება და განიხილობა, რამაც ასე განაცვიფრა მაშინ სრულიად ახალგაზრდა ბიჭები — გურამ რჩეული შვილი და ვაჟა გიაშვილი (ზოგის პროზის მასაჭროთ რომ

უცადათ სიკედილთან პირისპირ შეხლა
ალბათ პირველი იყო მათთვის; მიუხედა-
ვად თხრობის უტრიდენციო და დოკუმენ-
ტური მანერისა, შეკარაა გურამ რჩეულოშ-
ვილის მოთხრობის დიდი ემოციური ზე-
გავლენა მკითხველზე და თანალმობის

P.S. გურამის ამ მოთხოვნის შევი ვარი-
ან ტების, უამრავი დოკუმენტური მასალის
თავმოყრისა და კომენტირებისათვის უღ-
რმეს მადლობას მოვახსენებ ძმის უნი-
კალური არქივის ექსტორმეულის სულის-
ჩამდგმელს მარინე რჩეულიშვილს;
აგრეთვა, მეორეჯურსელ ნინო ზანდუკავლს
— ინტერნეტის „გუგლიდან“ ამოკრებილი
საინტერესო წარმოების მონიცემებისათვის.

ნატა ლომოური

საქართველოს მწერალთა სახლის რეაბილიტაცია 2011 წელს დაიწყო და ხანგრძლივი შესვენებებით მიმდინარეობს. პირველავე წელს რეატრაცია-რეკონსტრუქცია ჩაუტარდა შენობის პირველ სართულს, მხოლოდ ახლახან მოხერხდა სასახლის პირველი სართულის აღდგენა და ნაწილობრივ განახლდა სარდაფი. შენობის ისტორიას საზოგადოება კარგად იცნობს. „ლიტერატურული გაზეთის“ ფურცლებზეც არაერთ პუბლიკაცია გამოქვეყნდა ხუროთმოძღვრებისა და კულტურის ამ ძეგლზე, რომელიც დავით სარაჯიშვილმა გასული საუკუნის დასაწყისში ააშენა.

მნერალთა სახლში, განსხვავებით სარეაბილიტაციო პროცესისგან, კულტურულ ლიტერატურული ცხოვრება წუთით არ შეჩერებულა და სარაჯიშვილისეულ ტრადიციები გრძელდება. ყოველდღიურად უამრავი ადამიანი სტუმრობს აქაურობას იმართება შეხვედრები მნერლებთან, მთარგმნელებთან, ენცობა სამხატვრო გამოფენები. მნერალთა სახლი არა მხოლოდ მნერლებისთვის — ხელოვნების ყველა სფეროს წარმომადგენლისთვის ღიაა.

ცოტა ხნის წინათ აქ დავით სარაჯიშვილის დაბადების დღესთან დაკავშირებულ კვირეული გაიმართა. ამ თარიღს მაჩაბლის 13-ში ყოველწლიურად აღნიშნავენ სწორედ კვირეულის ღლებში შეკვედი მნერალთა სახლის დირექტორს, ნატა ლომურს, რათა მიმდინარე სიახლეებსა თუ პრობლემებზე გვესაუბრა.

— ვიცი, რომ პირადად თქვენ, მწერალთა სახლის თანამშრომელთა მცირე ჯგუფთან ერთად, ზლებია, შრომობთ იმისთვის, რომ შენობის რეაბილიტაციის პროცესი განხორციელდეს თანამიმდევრულად, სრულყოფილად, მაღალი ხარისხით და ამავე დროს ზრუნავთ ამ სახლის „შინაარსზეც“. შედეგი სახეზეა — აქაურობა კულტურულ-ლიტერატურული ცხოვრების ერთ-ერთ ცენტრად იქცა, ადამიანებს საოცრად იზიდავს ეს სახლი, უამრავი გულშემატკივარი გყავთ. ალბათ, ბევრი გიფიქრიათ ამ სახლის მომავალზე, მის საბოლოო სახეზე. როგორი წარმოგიდგნიათივი?

ლესად, საგახმახათლებლო პროექტებს ვაკულისახმობ. თქვენ იცით, რომ თავიდანვე კონცეფციაში ჩადებული გვქონდა ორი მუზეუმის — რეპრესირებულ მწერალთა და დავით სარაჯიშვილის სახლის ისტორიის — ამოქმედება. დრომ გამოაჩინა, რომ აუცილებელია მათი ფუნქციების განვირობა. დარწმუნებული ვარ, მწერალთა სახლის ორივე მუზეუმს ექნება საგანმანათლებლო მიმართულებაც და განათლების სერიოზულ კერძად ჩამოყალიბდება.

— ნელსაც ძალიან საინტერესო და მნიშვნელოვანი გამოფენა მიეძღვნა დავით სარაჯიშვილს. ყველაზე მეტად ის მომენტა, რომ ორგანიზაციონებმა ამჯერად მისი ბიოგრაფიის ერთ-ერთ კონკრეტული, ძალიან ყურადსალები მხარე ნარმობინეთ — მის მიერ განვითარებული საგანმანათლებლო სფეროში.

— კვირეული — სახელწოდებით „დავით სარაჯიშვილის სტიპენდიანტები“ — მისი დაბადების დღის აღსანიშნავად გაიმართა თოვლიანი მოვაჩიონია იმ ათასი

— မსოფლიოს တანამედროვე မွှေ့စိုးများပါ စွဲလ ဖွေရှင် အောက်ဖြစ်ရနာဖော် မြန်မာနိုင်ငြာဏ်ပောင် စာဂာနမာနာတော်လှပ် ပုံရှိခြင်းပေါ်ပါ။

სტიპენდიანთქებს შორის არიან ისინიც —
მაგალითად, აკაკი შანიძე და სილვან
კაკაბაძე — რომლებმაც დავით სარაჯიშ-
ვილის გარდაცვალების შემდეგ მისი სახ-
ელობის ფონდის მხარდაჭერით მიიღეს
განათლება. ფონდის ხელმძღვანელი ნიკო
ცხვედაძე გახსლდათ. გამოფენაზე წარმო-
ვადგინეთ ამ მოღვაწეთა პირადი ნივთები,
ხელნაწერები, ორიგინალური სანოტო
ჩანაწერები, ნახატები, რამდენიმე ქან-
დაკება. ამაში დაგვეხმარა ხელოვნების
სახელმწიფო მუზეუმი, სახლ-მუზეუმები,
ხელოვნების სასახლე და სახელმწიფო არ-
ქივი.

— ჩვენი ბოლოდროინდელი პროექტები მართლაც ნარმატებული იყო. განსაკუთრებით აღვნიშნავიდი იგვანე მაჩაბლის საიუბილეო წელთან დაკავშირებულ კვირეულს, რომლის ფარგლებშიც ძალზე საინტერესო ლექცია გაიმართა; 17 მარტს გალაკტიონის გარდაცვალების თარიღს

3 1 33 3 1 33 33

გაიგონ უფრო მეტი ამა თუ იმ მოღვაწეზე,
ამა თუ იმ საკითხზე.

— ძალიან საინტერესო და, ვფიქრობ,
სიმპაუზურიც იყო საჯარო დისკუსია
თემაზე „ქველმოქმედება საქართველო-
ში, ისტორია, პრობლემები და ფილანტ-
როპიის კანონი“, დავით სარაჯიშვილის
სტიპენდიანტებისადმი მიძღვნილი
გამოფენის ფარგლებში რომ გაიმართა.

— ფილანტროპიისა და ქვემოქმედების შესახებ კანონის არსებობა საქართველოს კულტურული ციურობის განვითარების მიზანის სამართლის მიერ დაგენერირებული იყო.

ლოში ქველმოქმედებას ძალიან გააადვილებდა და განსაკუთრებით წაადგებოდა ჩვენნაირი ტიპის ორგანიზაციებს. დისკუსია თემაზე „ქველმოქმედება საქართველოში, ისტორია, პრობლემები და ფილანტროპიის კანონი“ საგანგებოდ დავგეგმეთ კვირეულის ფარგლებში, მოვინტვოეთ კულტურის სამინისტროს წარმომადგენლები, ასევე ის ხალხი არასამთავრობო ორგანიზაციებიდან, ვინც დაინტერესებულია ფილანტროპიისა და ქველმოქმედების საკითხის საკანონმდებლო დონეზე განხილვითა და სამომავლოდ შესაბამისი კანონის ამოქმედებით. როგორც ვიცით, ქველმოქმედებისა და ფილანტროპიის ხელშეწყობის მიზნით საქართველოს პარლამენტმა შესაბამისი საკანონმდებლო ბაზის შექმნა უკვე დაიწყო. მუშავდება კანონპროექტი, რომლის თანახმად, იურიდიული სუბიექტების მიერ საქველმოქმედო და ფილანტროპიული მიზნით განხილო, დოკუმენტურად დადასტურებული ხარჯი საშემოსავლო გადასახადის-გან გათვალისწიფლდება.

— გამოფენაზე თქვენ ის ქალბატონ-იც მიიღვიეთ, რომელმაც ცოტა ხნის წინათ მნერალთა სახლთან მიმართება-ში ქველმოქმედების არაჩვეულებრივი მაგალითი აჩვენა.

— დიაბ, ეს ქალბატონი გახლავთ გორის ერთ-ერთი საჯარო სკოლის ქართული ენის პედაგოგი მარინა გიგაშვილი, რომელმაც ტელევიზიით უყურა დათო მაღრაძის საავტორო გადაცემას „შეხვედრები მწერალთა სახლში“, რომლის პირველი სტუმარი სწორედ მე გახლდით და ჩვენგან მოისმინა მწერალთა სახლის პრობლემების შესახებ. რამდენიმე ხანში კი დაგვიკავშირდა და გვითხრა, რომ მოწაფეებთან ერთად შეაგროვა 200 ლარი და დიდი სურვილი აქვს, მცირედით მაინც შეენიოს ჩვენს სახლს. რა თქმა უნდა, დავპატივეთ და თავის მოწაფეებთან ერთად ჩამობრძანდა, ისინი დათო მაღრაძესაც შეხვდნენ, ძალიან საინტერესო ლექცია გაიმართა, გამოიწენის გახსნაზეც მოვინვეოთ. საჯარო დისკუსიის დროს ვთქვი კიდეც, ქალბატონის მიერ შემონირული თანხა იმ ორასი ათასი ლარის ტოლფასია, რომელიც რეაბილიტაციის ამ ეტაპზე სახელმწიფომ გადმოგვირიცხა-მეთქი. მსგავსი ინიციატივები მართლაც ძალიან მნიშვნელოვანია ამ სახლისთვის.

ახლახან შევქმენით მწერალთა სახლის
ვებგვერდი www.writershouse.ge, სადაც
არის ასეთი ფუნქცია: „შემონირულობა“.
მსურველებს, გულშემატკიცებებს შეუძლია-
ათ ძალიან მარტივად, მწერალთა სახლის

ანგარიშზე ბარათით გადარიცხონ თუნდაც მცირედა თანა.

— მინდა, გკითხოთ იმ ინიციატივის შესახებ, ცოტა ხნის წინ რომ გაყდერდა — იქნება თუ არა მნერალთა სახლში გამართული ლონისძიებები ფასიანი?

— ასეთი ინიციატივა მართლაც წამოიდაჩვენგან. ისევ და ისევ მისითვის, რომ სახლი შევინახოთ, იმისთვის, რომ მან სრულყოფილად უზუნციონირება შეძლოს და სტუმრებისთვის კომფორტული პირობები შევინარჩუნოთ, ვიფიქრეთ, დაგვენესხინა მცირე თანხა გარკვეული ტიპის პროექტებისთვის, მაგალითად, წიგნის პრეზენტაციებისთვის. მოგეხსენებათ, მნერალთა სახლი ძალიან დატვირთული გრაფიკით მუშაობს, ზოგჯერ დღეში მიყოლებით იმართება სამი ღონისძიება, რომელსაც უამრავი ადამიანი ესწრება. შესაბამისად, იმისთვის, რომ ნორმალური პირობები გვერდეს სტუმრების მისაღებად, ლონისძიებების გასამართად, შენობის მოსავლელად გარკვეული თანხები, დამეთანხმებით, უცილებელია. მხოლოდ ამ საჭიროებებიდან გამომდინარე ვიფიქრეთ, ფასიანი ყოფილიყო საღმომების გამართვა, თუმცა ცხადი, აქ არ იგულისხმებოდა, ვთქვათ, მნერლების იუსტიციები, ხსოვნის საღამოები და ასე შემდეგ. მაგრამ იმის გამო, რომ მნერალთა სახლის სამეცნალყურე საბჭოსთვის მისაღები არ აღმოჩნდა ეს წინადადება, უარი ვთქვით ინიციატივაზე და შევთანხმდით, ლიტერატურული სფეროს წარმომადგენლოთათვის მნერალთა სახლში ღონისძიებების გამართვა ძეველებურად უფასო რჩება, თუმცა სხვა სფეროების წარმომადგენლები კომერციული ტიპის პროექტების განხორცილებისას გაეკვეულ თანხას გადაიხდიან.

— 2011 წლიდან მნერალთა სახლის რეკონსტრუქცია-რესტავრაციის მასშტაბური პროექტის განხორციელება დაიწყო. დღეისთვის რა ეტაპზეა სარაბილითაციო სამუშაოები?

— 2011 წლს, სახელმწიფოს მიერ გამოყოფილი თანხით, მნერალთა სახლის რესტავრაცია-რეკონსტრუქცია ისე მასშტაბურად, იმგვარი შემართებით დაიწყო, რომ ვერ წარმომედებინა, პროცესი ასე თუ გაინელებოდა. სარეაბილიტაციო სამუშაოებს თავიდან ახორციელებდა მერიის სტრუქტურული ერთეული — თბილისის განვითარების ფონდი, შემდეგ პროექტი კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სამინისტროს დაეკვემდებარა. 2012 წლს სამუშაოები თოთქმის შეჩერებული იყო, ახლა ისევ განახლდა პროცესი, სამინისტროს მხარდაჭერით ბალისა და ქვედა სართულის ნაწილობრივი რეაბილიტაცია შევძლით. შეგახსენებთ, რომ ქვედა სართული მოიცავს კაფეს, რომელსაც, სამწუხაროდ, წელს ვერ ვხსნით, საგამოყენო დარბაზში მიღება და ბიბლიოთეკაში. ჩვენ აქ დაგვეცვდა არაჩერებულება ნივნების ფონდი, რომელიც მნერალთა სახლის გახსნის შემდგომ კიდევ უფრო გამდიდრდა, ბევრი კარგი თანამედროვედა.

— კურჯერობით საუბარი ადრეა ზედა სართულების რესტავრაცია-რეკონსტრუქციაზე?

— სულმოუთქმელად ველოდებით იმ დროს, როცა ეს ყველაგებული რეალობად იქცევა, გავხსნით ორ მუზეუმს და გვექნება ბაზა მასშტაბურ საგანმანაბრებო პროექტების განხსახორციელებელად, ავამოქმედებთ რეზიდენციას უცხოელი მნერლებისთვის, რაც საშუალებას მოგვცემს, ჩვენი ძალიან მნირი ბიუჯეტის პირობებით კი სრულყოფილად ჩავერთოთ საერთაშორისო კულტურულ-ლიტერატურულ პროცესები.

მრავალრიცხოვან უცხოელ დელება-ციების გმსაპინძლობით, მნერალთა სახლი აქტიურად მონანილეობს საერთაშორისო ფორუმებში, თავის სივრცეს უთმობს სხვადასხვა ვორკშოპს, ცხადის, უცხოელმა სტუმრებმა, მეგობრებმა, პარტნიორებმა იციან ჩვენი გეგმების შესახებ, ისინი განსაკუთრებით გულშემატკიცრობენ რეზიდენციის გახსნას, რადგან კარგად იცნობენ მსაგას პრატიკისა თავიანთ ქვეყნებში და, შესაბამისად, ესმით მისი მინშველობა თბილისის კულტურული ცხოვრებისთვის. მართალია, ლაპარაკია ხუთითვე სასტუმრო ოთახზე, მაგრამ დარწმუნებული ვარ, გარემო, რომელსაც რეზიდენცია შექმნის, ძალიან გაცოცხლებს აქაურობას, უფრო მიმზიდველს გახდის, ამასთან გაზრდის მის კულტურულ მნიშვნელობას. სამნესაროდ, ყველაფერი ერთბაზად ვერ გაეთდება, ეს არის კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლი, შინაარსობრივი დატვირთვის გარდა, იგი წარმოადგენს არქიტექტურულ ღირშესანიშნობასაც. შესაბამისად, ამ მიმართულებით რესტავრაცია-რეკონსტრუქცია ძალიან მაღალი ხარისხით უნდა ჩატარდეს, თამასა არ უნდა დავწიოთ, ნაწილ-ნაწილ ამის კეთება კი ძალიან როთლია. იმედს მაინც არ ვკარგავ, დარწმუნებული ვარ, საქმეს წარმატებით მივიყვანთ ბოლომდე, გვაქვს საერთაშორისო დონორების იმედიც.

— ამასობაში მნერალთა სახლი დატვირთული კულტურული ცხოვრებით ცხოვრობს.

— იმ ღონისძიებების შესახებ, რომელიც ჩვენთან ყველდღიურად იმართება, საზოგადოების დიდმა ნანილმა კარგად იცის. გრძელდება მრავალი პროექტი, მათ შორის „საუბრები ლიტერატურულზე“, „შეხვედრები მთარგმნელთან“, „შეხვედრები საბას ლაურეატებთან“ და ასე შემდეგ. ჩვენი საქმიანობის წარმატებაში გავარწინება უნდა განვითაროს სახლში სამუშაოების დარბაზში მიღება და ბიბლიოთეკაში. შეგნის განვითარების ფონდი, რომელიც მნერალთა სახლის ნაწილით გადაიღება და გამოიცავს კაფეს, რომელსაც, სამწუხაროდ, წელს ვერ ვხსნით, საგამოყენო დარბაზში მიღება და ბიბლიოთეკაში. ჩვენ აქ დაგვეცვდა არაჩერებულება ნივნების ფონდი, რომელიც მნერალთა სახლის გახსნის შემდგომ კიდევ უფრო გამდიდრდა, ბევრი კარგი თანამედროვედა.

— კურჯერობით საუბარი ადრეა ზედა სართულების რესტავრაცია-რეკონსტრუქციაზე?

ესაუბრა თავარ ზურული

მარიკა მამალაძე

ა ა ა

პარზე ზარია. აივანზე ვარ — ფეხები მაქას მოაჯირზე შელაგებული. ყავის ჭიაც გვერდზე მიდევს. სახლის საქმე არ მაქას. არც ვინმეს ველოდები. სიგარეტს ნაჩერარევად ვაკრობ — კედელს ვასრეს. კედელზე ჩეხება შავი კვალი და ფერლი პარზე იფარის გარების და ქმარაში ვიხედები. მამარემა, კარს ვალე:

— ვა, მოხვედი?

გაუფრთხილებლად მოვიდა. წინასარ მირეკავს ხოლმე ყოველთვის. ბავშვები ეზოში თამაშობენ. ზაფხულია, ამიტომ შემიძლია, გვიანობამდე მივცე იქ ყოვნის ნება. სკოლიდან წინა კვირას დაითხოვეს. ასეთ დღეებში სახლში მარტო ყოფნა მიყვარს. სწორედ ამით ვიყავი და დაკვებული აივანზე — მარტომით ვტკბებოდ.

— რამე მაჭმე, თუ გაქვს. მშიერი ვარ, — მეუბნები შემოსასვლელშივე. აცაბაცა ნაბიჯებით შემიღის. მთვრალი არა ახლა ავადა, ოღონდ არ იცის, რა ჭირს. წაც იცის, მეუბნები არა მეუბნები. მაგრამ ეს მეუბნები არ ვიცე და არ ვუმხელ. ასე გადაწყვიტებს დედამ, დამ და ჩემმა ქმარამ. მე წინასაღმდეგი ვიყავი, მაგრამ ეგებ ასე სჯორდეს.

— ბავშვები სად არიან? — მეკითხება.

— უფ, რა ვიცი. ეზოში სადლაც. არ შეკვედნენ? — სუფრას ტილოთი ვწმენდ და საათის ვუყვარებ. ცხრა.

— არა, ვერ დავინახა.

ვაკვერდება. ამ რო კვირაში კიდევ უფრო მომტყვანია — გამხდარია.

— ყველ დილით დავდივიარ სახლი იდან იძოდრომადე ფეხით, — მეუბნება. მაგიდასათან ჯდება. საფეხულს ვალაგებ. ვიკითხები, რა ურჩევნია. შეასუბობს, სულერთიაო. ყველაფერი გამომაქვს მაცივიდობა.

— უფ, ამდენი რად გინდა. გეყოფა. მოდი, შეც ჭამე — მთავაზობს. მე არ მინდა.

— მერე, რომ დადიხარ, გსიამოვნებს?

ადრე ფეხით მანქანის ტარება ყო. გივივით აძაქოლობდა. ვნერვიულობიდან მეტი და უკანა სავარძელზე. ამასთან, მთვრალიც ხშირად უჯდა საჭეს. დედეჩემსაც ზუსტად ამ დროს მოუნდებოდა ჩები. არ მიუბნებარდება. მაგრამ და ლოცვით მიღინდება. განვითარების მანქანის ტარება და უკანონობა და უკანა არ მეტიხა. ამა მან მას ეძახის გიას და დედას — ნანას.

— ეკიმა მითხარ, კარგია, რომ დადიხარო. ცოტა წელი პატარა მანი მისამართია. ან მამარემას და დედარემას შევილია, მაგრამ არ მეტიხა. ან მამარემა მანი მას არ აქვს მიშველობა. ჩემმა დამ ცოტა გაიმოვნება ჩები. ჩემი და ლოცვა ინყება. ჩემზე 6 წლით პატარაა. ანა მამარემას და დედარემას შევილია, მე მხოლოდ დადასი მაგრამ ამას არ აქვს მიშველობა. ჩემმა და ლოცვა ინყება. განვითარების მანქანის ტარება და უკანონობა და უკანა არ მეტიხა. ან მამარემას და დედარემას შევილია, მაგრამ არ აქვს მიშ

